

孔子学院通讯
罗兰大学孔子学院
2010年第一期
免费发行

Konfuciusz Krónika

Az ELTE Konfuciusz Intézet ingyenes magazinja
IV. évfolyam 2010/1. szám

Miért tanuljunk kínaiul?

A kínai a legtöbbször által anyanyelvként beszélt nyelv a világon. Az emberiség több mint egyötödének kínai az anyanyelve. A kínai az ENSZ hivatalos nyelveinek egyike.

Az elmúlt harminc év bámulatos, évi 10%-os gazdasági növekedésének köszönhetően Kína ma a világ egyik legfontosabb gazdasági, politikai, kulturális nagyhatalma. A kínai éppen ezekben a hónapokban válik – a japánt megelőzve – a világ második legnagyobb gazdaságává.

Kína megbecsült tagja a nemzetek közösségének. 2008-ban sikeres olimpiát rendezett, 2010-ben világkiállításnak ad otthont, s az élet szinte minden területén megkerülhetetlen.

A kínai cégek behálózják a világot, s a multinacionális vállalatok túlnyomó többsége jelen van Kínában. E cégek mindegyikének szüksége van kínaiul jól beszélő szakemberekre.

A magyar-kínai kapcsolatok az utóbbi években sosem látott gyorsasággal fejlődtek. Kína ma Magyarország legnagyobb ázsiai kereskedelmi partnere, hazánk pedig Kína második legjelentősebb partnere Közép-Európában. Kulturális kapcsolataink is egyre szorosabbak, 2007–2008-ban például magyar évadot rendeztek több kínai nagyvárosban, 2009-ben pedig kínai kulturális fesztivált szerveztek Magyarországon.

A kínai nyelv egyre népszerűbb a világon: becslések szerint 2010 végére már 100 millió külföldi fog kínaiul tanulni.

A kínai a világ egyik legősibb civilizációja, mely hihetetlenül sokszínű, értékes kulturális kincsekkel gazdagította az emberiséget. A kínai nyelv megismerése nemcsak jó befektetés, hanem általa hozzáférhetünk e rendkívül gazdag kultúrához is.

A kínai nyelv még csak nem is olyan nehéz, ahogy azt sokan gondolják. Nyelvtana a világon az egyik legegyszerűbb (nincsenek todalékok, nemek, számok, ese-

tek), egyedül a zenei hangsúlyok és az írás jelenthetnek problémát. Ám azt a 3000 írásjegyet megtanulni, amelyet a mindennapi életben használnak, egyáltalán nem borszorkányság.

A kínai nyelv immár mindenki számára elérhető. A 2006-ban nyílt ELTE Konfuciusz Intézet rendszeresen indít különböző szintű kínai nyelvtanfolyamokat. Ugyanitt változatos kulturális programok is várják az érdeklődőket, s a modern Kína megismertetését is feladatunknak tekintjük. Nyelvtanfolyamainkat kínai anyanyelvű vagy Kínában képzett tanárok tartják, a legmodernebb tananyagokra építve, Budapest szívében. Tanfolyamainkra, programjainkra mindenkit szeretettel várunk!

ELTE Konfuciusz Intézet

Cím: 1088 Budapest, Múzeum krt. 4/F. I. 16.

Telefon: (36)-(1)-411-65-97, (36)-(1)-411-65-00/5401

Fax: (36)-(1)-411-65-98

Nyitva: H–P: 10:00–13:00, 14:00–18:00

E-mail: office@konfuciuszintezet.hu

Honlap: www.konfuciuszintezet.hu

亲爱的读者!

2008年北京奥运会之后, 全世界的目光将再次投向中国——上海世界博览会将于2010年5月1日隆重开幕, 那将成为国际展览历史上规模最大的一次盛会。共有两百多个国家和国际组织将在上海展示各自的风采, 组织者预计将有七千万名观众前去观展。特别值得我们关注的是, 匈牙利此次不仅将前去参展, 而且会设有自己的展馆。这次为期184天的盛会的口号是“城市, 让生活更美好”, 表明这次世博会的主题是城市生活。

当然, 中国不仅因为世博会才值得被关注, 中国的国际地位在世界金融危机期间也得到了提升。当全球经济衰退的时候, 中国2009年的国民生产总值仍增长了8%, 并超过了日本。中国恰恰就在这几个月里, 一跃成为世界第二大经济强国。与此同时, 中国在语言、文化上的普及度有很大的提高, 国际地位也不断提升, 孔子学院网络的拓展也为之做出了重要贡献——到2009年底, 全球已有87个国家共开设了282所孔子学院和241个孔子课堂。

在过去半年内, 罗兰大学孔子学院的工作领域也进一步拓展。最为喜人的变化是, 我们将汉语教学推广到了国内多座城市和多家教育机构, 并开始着手建立全国性孔子课堂网络。过去, 匈牙利的中文教学几乎仅集中在布达佩斯, 如今, 罗兰大学孔子学院已在全国多个地区共8所大学和15所中学开设汉语学习班——这仅仅是刚刚起步。我们计划在不久的将来, 为匈牙利所有较为重要的地区性教育中心提供学习汉语的机会。

随着上一期《孔子学院通讯》的发行, 我们定期举办的免费“汉语体验班”受到众多匈牙利学员的肯定, 报名场面十分火爆。孔院继续组织电影俱乐部、系列讲座、学术会议、节日晚会、知识竞赛等多种文化活动, 并定期更新、丰富我们的网站。我们计划将在今年继续举办各类丰富多彩的活动和讲座。我们真心希望今年的活动、讲座和出版物将继续满足您的要求。

邵莱特博士
主编

KEDVES OLVASÓ!

A 2008-as pekingi olimpia után idén a világ figyelmé ismét Kína felé fordul: 2010. május 1-jén megnyílik a Shanghai-i Világkiállítás, amely az egyik legnagyobb szabású esemény lesz az expók történetében. Shanghaiban több mint két-száz ország és nemzetközi szervezet mutatkozik be, s a szervezők hetvenmillió látogatóra számítanak. Külön öröm számunkra, hogy a legutóbbi – a japán Aichiben rendezett – világkiállítással szemben ezúttal Magyarország is jelen lesz, saját pavilonnal. A 184 napig tartó esemény jelmondata – „Jobb város, jobb élet” – arra utal, hogy a kiállítás témája a városi élet lesz.

Persze Kínára nemcsak az expó miatt érdemes figyelni: az ország nemzetközi helyzete és tekintélye a pénzügyi világválság során tovább erősödött, a kínai gazdaság a globális visszaesés idején is 8 százalékkal növekedett, s a kínai – a japánt megelőzve – éppen ezekben a hónapokban válik a világ második legnagyobb gazdaságává. Ezzel párhuzamosan a kínai nyelv és kultúra nemzetközi súlya és népszerűsége is tovább növekedett, amihez a Konfuciusz Intézetek hálózatának a bővülése is hozzájárult: 2009 végén a világ 87 országában több mint 282 Konfuciusz Intézet és 241 Konfuciusz Tanterem működött.

Az elmúlt fél évben az ELTE Konfuciusz Intézet is tovább bővítette tevékenységét. A legfontosabb változás az, hogy a kínai nyelvoktatást kiterjesztettük az ország több városára és oktatási intézményére, s elkezdtük kiépíteni a Konfuciusz Tanterem országos hálózatát. Korábban Magyarországon a kínai nyelvoktatás szinte kizárólag Budapestre koncentrált, ma azonban az ELTE Konfuciusz Intézet már az ország több régiójában, összesen 8 egyetemen és 15 középiskolában tart kínai kurzusokat – s ez még csak a kezdet. Tervünk, hogy hamarosan Magyarország összes fontosabb regionális oktatási központjában kínálunk kínai nyelvórákat.

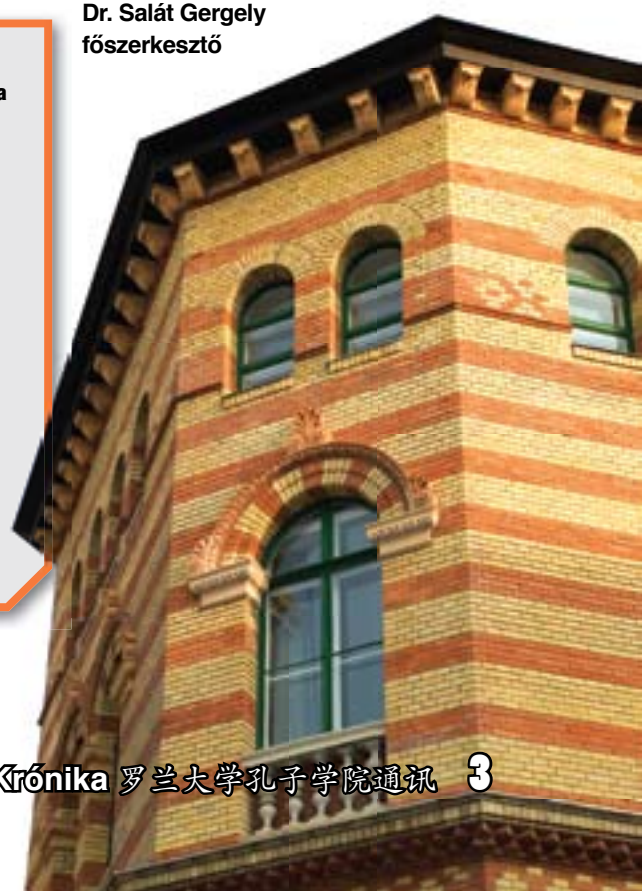
A Konfuciusz Krónika legutóbbi számának megjelenése óta rendszeressé váltak ingyenes „ismerkedő” kurzusaink, folytatódott filmklubunk és előadássorozatunk, konferenciát, gálaműsort, vetélkedőt és egyéb eseményeket szerveztünk, s honlapunk is jelentősen bővült.

Az idei évre pedig még gazdagabb program- és tanfolyamkínálatot tervezünk. Reméljük, hogy rendezvényeink, kurzusaink, kiadványaink idén is elnyerik az Önök tetszését!

Dr. Salát Gergely
főszerkesztő

Konfuciusz Krónika
Az ELTE Konfuciusz Intézet magazinja
2010. IV. évf. 1. szám
HU ISSN 1789-8617
Megjelenik évente kétszer
Főszerkesztő: Dr. Salát Gergely
Képszerkesztő: Szabó György
Tördelőszerkesztő: Bukovics Zoltán
Képek: Salát Gergely, Szabó György,
Terjék Edina
Kínai fordítás: Yu Zemin
Felelős kiadó: Dr. Hamar Imre
Cím: ELTE Konfuciusz Intézet,
1088 Budapest, Múzeum krt. 4/F
Tel.: (36)-(1)-411-65-97
Fax: (36)-(1)-411-65-98
www.konfuciuszintezet.hu
media@konfuciuszintezet.hu

Az ELTE Konfuciusz Intézet elmúlt fél éve

孔子学院半年来的工作回顾

A Konfuciusz Intézet legutóbbi számának megjelenése óta az ELTE Konfuciusz Intézet tovább bővítette nyelvoktatási hálózatát, emellett számos kulturális programot szervezett, és a tudományos életbe is bekapcsolódott.

Az elmúlt időszakban tovább folytatódott az ELTE Konfuciusz Intézet (EKI) *Ismerkedés a mai Kínával* című előadás-sorozata, amelynek 2009 őszén immár ötödik szemesztere kezdődött el. Az előadásokra, mint korábban is, minden hónap utolsó keddjén este 6-kor került sor. Az előadások során különböző szakterületek specialistái ismertetik meg az érdeklődőket a mai kínai politika, gazdaság és kultúra egyes kérdéseivel. 2009 szeptembere óta szó volt a pénzügyi válság kínai hatásairól, a kínai stratégiai gondolkodásról, a Kínán belüli regionális eltérésekről, a kínai konyha titkairól és a kínai-japán kapcsolatokról. Ugyancsak folytatódott a minden hónap első keddjén este megrendezett kínai filmklub, melynek keretében jórészt új, Magyarországon forgalomba nem került filmeket vetítünk eredeti kínai nyelven, angol felirattal.

2009. szeptember 9–13. között az EKI részt vett a 10. Nyelvparádén. A BNV területén megrendezett kiállításon körülbelül tízezer látogattak el az EKI standjához, s közülük 200-an jelentkeztek ingyenes ismerkedő tanfolyamunkra. Szeptember 13-án az EKI-ben sajtótájékoztató keretében mutatták be a *Távol-keleti Tanulmányok* első számát. Az évente kétszer megjelenő új folyóirat, melynek kiadását az EKI támogatja, a kelet-ázsiai országok történelmével, kul-

túrájával, nyelveivel kapcsolatos tudományos cikkeket közöl. Szeptember 16-án kínai íródelegáció látogatott intézetünkbe.

2009. szeptember 13. és október 25. között a kínai–magyar diplomáciai kapcsolatfelvétel 60. évfordulója alkalmából Kínai Kulturális Fesztivált rendeztek Magyarországon, melyet

a magyar Oktatási és Kulturális Minisztérium, illetve a kínai Kulturális Minisztérium támogatott. A fesztivál keretében az EKI több programot is szervezett. Szeptember 19-én a Hopp Ferenc Kelet-ázsiai Művészeti Múzeumban kalligráfia-bemutatóval vettünk részt a Kulturális Örökség Napján. Október 2–3-án rendezték meg az ELTE Fűvészkertjében a Ginkgo Na-

2009年9月9日——13日，罗兰大学孔子学院参加了第十届“语言大联欢”活动。大约有一万人光临了孔子学院设在布达佩斯国际展览中心会场内的宣传展台，其中有200人报名参加了免费的“汉语知识基础讲座”。9月13日，我们在罗兰大学孔子学院举办新闻发布会，向读者们介绍第一期《远东研究》学院。该刊物是在罗兰大学孔子学院的支持下出版发行的，每年出版两期，主要刊登和亚洲国家历史、文化、语言有关的学术文章。9月16日，中国作家代表团访问孔子学院。

pokát, amelyeken az EKI változatos kulturális programokat kínált. Október 3-án intézetünkben – az MTA Világgazdasági Kutatóintézettel és a Magyar–Kínai Baráti Társasággal közösen – tudományos konferenciát szerveztünk

自从上一期《孔子学院通讯》发行以来，罗兰大学孔子学院继续拓展语言教学网络，组织多项文化活动，并且在学术研究领域也做出了一些成绩。

在过去一段时间里，罗兰大学孔子学院继续举办题为“了解今日中国”的系列讲座。跟以往相同，系列讲座安排在每个月的最后一个星期二晚上六点。到2009年秋季，我们已经举办了五轮讲座。主讲人均是来自各个专业领域的专家学者，他们围绕政治、经济、文化等方面的某一话题向听众们介绍今日中国的现状。从2009年9月开始，讲座的内容还涉及金融危机对中国的影响、中国的战略思想、中国内部的地域差别、中国烹饪的秘密和中日关系等诸多主题。此外，中国电影俱乐部继续定期举办影片欣赏活动，播放的影片大多都是中文原声、英文字幕，和一些至今未在匈牙利公映过的电影作品。

A magyar–kínai kapcsolatok 60 éve címmel. Október 10-én este az EKI kínai zene- és mozgásművészeti műsort rendezett, a gálán a Kínai Külkereskedelmi Egyetem Művészeti Együttesének tagjai léptek fel, akik kifejezetten ezen esemény miatt látogattak Magyarországra.

Október 12–16. között különböző programokkal és kiadványokkal az EKI részt vett a világ legnagyobb könyves eseményén, a Frankfurti Könyvvásáron, amelynek díszvendége idén Kína volt. Október 16-án Magyarországra látogatott Xu Lin asszony, a Konfuciusz Intézetek világhálózatát felügyelő Kínai Nyelvoktatási Tanács (Hanban) igazgatója. Xu Lin az EKI-ben meghallgatta az intézet munkatársainak beszámolóját eddigi munkájukról és jövőbeli terveikről, majd Kecskeméten megnyitotta az első Konfuciusz Tantermet, amely az EKI és a Bolyai János Gimnázium együttműködésével jött létre. A Konfuciusz Tantermek kínai nyelvoktatási központok, amelyeket az EKI létesít egyetemeken és gimnáziumokban – a tervek szerint a közeljöv-

vőben 8–10 ilyen fog nyílni az ország különböző városaiban.

November 5-én az EKI-ben összejövetelt tartottak a magyar Kína-kutatók, ahol elhatározták, hogy létrehozzák a Magyar Sinológiai Társaságot. A társaság egyesületi formában fog működni, munkáját az EKI támogatja. November 19-én *Jiaozi-party* című rendezvényünkön a kínai húsos táska készítésének rejtelmével ismerkedhettek meg a kínaiul tanuló diákok. November 27-én Kínai Szalon címmel találkozót rendeztünk a magyarul tanuló kínai és a kínaiul tanuló magyar diákok számára, ahol a résztvevők a másik nép dalait, verseit bemutatva adhattak bizonyosságot tudásukról. December 4-én *Irány Peking!* címmel kínai kulturális vetélke-

2009年9月13日-10月25日, 在匈牙利教育与文化部和中国文化部的支持下, 为庆祝中国与匈牙利建交60周年而举办的中国文化节在匈牙利开幕。艺术节期间, 罗兰大学孔子学院组织了多项活动。9月19日罗兰大学孔子学院参加“文化遗产日”活动, 并在霍普·费伦茨东亚艺术博物馆举办了书法表演。10月2日——3日, 罗兰在大学孔子学院在罗兰大学植物园内举行银杏日活动, 并奉上了丰富多彩的文化节目。10月3日, 我们与匈牙利科学院世界经济研究所以及匈牙利-中国友好协会联合举办题为“纪念匈牙利-中国建交60周年”的学术会议。10月10日晚, 罗兰大学孔子学院举办中国音乐舞蹈晚会。晚会上, 为庆祝中匈建交60周年而专程出访匈牙利的中国对外经济贸易大学艺术团演员们纷纷登台献艺。

Nyelvtanfolyamok az ELTE Konfuciusz Intézetben

Különböző szintű kínai nyelvtanfolyamaink folyamatosan indulnak. A 2009 nyarától meghirdetett ingyenes kínai „ismerkedő” tanfolyamainkat ajánljuk mindenkinek, aki hiteles tapasztalatot szeretne szerezni arról, hogy mennyire igaz az „ez nekem kínai” mondás. Azok, akik a kéthetes kurzus alatt kedvet kapnak a kínai nyelv további elsajátításához, a következő kezdő tanfolyamunkra féláron, mindössze 16.000 Ft-ért iratkozhatnak be. A minden hónapban induló ingyenes „ismerkedő” tanfolyam beosztása: 2 hét, minden hétköznap (20 tanóra). További tanfolyamainknál egy nyolchetes modul (32 tanóra, heti 2X2 vagy 1X4 tanóra) ára 32.000 Ft (+3.500 Ft a jegyzet és CD költsége). Az órák hétfőn–szerdán 18:00–19:30, kedden–csütörtökön 18:00–19:30, illetve szombaton 10:00–13:00 között vannak. Magántanulók oktatását is vállaljuk 4.000 Ft/60 perc óradíjjal, megbeszélés szerinti tananyaggal és időpontban. Kihelyezett céges tanfolyamok esetén az időpont, tananyag, díjazás megegyezés tárgya. Az órákat kínai anyanyelvű, angolul oktató vagy magyar anyanyelvű, Kínában képzett tanárok tartják. Csoportlétszám: 7–10 fő. Minden modul végén a hallgatók írásbeli és szóbeli záróvizsgát tesznek. A záróvizsgán elért eredményről Modulzáró Bizonyítványt kapnak. A vizsgán való részvétel nem kötelező, de ajánlott, mert így a hallgatók az elért eredmények alapján pontos képet kapnak tudásszintjükéről. A kínai nyelvi csoportokban a legeredményesebb hallgató 20%-os kedvezményt kap a következő modul árából. Ha a hallgató a beiratkozáskor egyszerre két modul árát fizeti be, akkor 10% kedvezményben részesül. ELTE-n tanuló, dolgozó, illetve ELTE-n végzett hallgatóink kedvezményt kapnak. A fenti kedvezmények nem vonhatók össze. Az EKI magyar nyelvtanfolyamokat is indít kínaiak számára kezdő és haladó szinten. Egy modul (32 tanóra) ára: 40.000 Ft + 3.500 Ft jegyzet és CD. Az órák időpontja: hétfő–szerda 18:00–19:30, kedd–csütörtök 18:00–19:30. A megadott árak 2010. szeptember 1-től változhatnak. Tanfolyamaink kezdési időpontjai megtalálhatók a www.konfuciuszintezet.hu honlapon, illetve készséggel adunk felvilágosítást róluk a 411-65-97-es telefonszámon.

10月12日——16日，罗兰大学孔子学院带着丰富多彩的表演活动和出版物参加了世界上规模最大的图书盛事——法兰克福国际图书展，中国是今年书展的主宾国。10月16日国家汉办主任、孔子学院总部总干事许琳女士出访匈牙利。在罗兰大学孔子学院视察工作期间，许琳女士听取了学院工作人员所做的过去工作与未来计划的总结汇报，随后赶往凯奇凯梅特市，参加了匈牙利第一个孔子课堂的剪彩活动。这个课堂是罗兰大学孔子学院与博雅伊·亚诺什中学合作建立的。孔子课堂是罗兰大学孔子学院在大学和中学建立的汉语教学中心。我们计划未来将在全国多个城市开设8-10个孔子课堂。

11月5日，匈牙利的中国研究人员在罗兰大学孔子学院聚会一堂，讨论成立匈牙利汉学协会的相关事宜。商定协会在罗兰大学孔子学院支持下，以社团的形式展开工作。11月19日，我们举办了题为“饺子晚会”的特别活动，让那些学习汉语的学生们了解包饺子的秘密。11月27日，我们为学习匈牙利的中国学生和学习汉语的匈牙利学生举办了名为“中国沙龙”的联欢活动，参加者通过表演对方国家的民歌、诗歌，展示自己的语言水平和表演才能。12月4日，孔子学院举办了题为“目标，北京！”的中学中国知识竞赛，罗兰大学孔子学院在参赛的中学里均开设了汉语课。来自贝凯什州的威莱什·彼特中学代表队通过角逐从16个参赛代表队中脱颖而出，夺得冠军。他们将于2010年参加在北京外国大学举办的暑期夏令营。

除了上述活动之外，罗兰大学孔子学院还先后在维斯普林市的洛瓦希中学、布达佩斯的拉德诺蒂中学和特列弗特中学组织了内容丰富的中国文化日活动，主办了2009年的中国汉语水平考试，并组织了多期书法、烹饪和太极拳学习班。

同时，孔子学院的汉语教学工作进行得有条不紊，并且不断拓展。我们除了开办多次汉语初级班和中级班外，还增设了商业汉语学习班、汉语水平考试辅导班、以及免费定期开设的“汉语体验班”。在过去半年里，我们取得的最大成绩是将汉语教学成功推广到了多所教育机构——目前，我们已在匈牙利国内的8所大学和15所中学开设汉语学习班。此外，我们还为公务员开设了免费语言学习班，来自中国的汉语教师们还参与了罗兰大学孔子学院中文系的教学工作。不久，罗兰大学孔子学院还将公布中国奖学金的申请事宜，任何人都有资格申请此项奖学金。

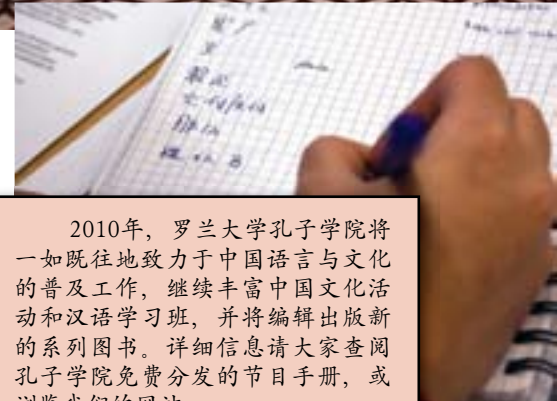
dőt tartottunk olyan középiskolák csapatainak, amelyekben az EKI kínait tanít. A tizenhat induló csapat közül a békásmegyeryi Veres Péter Gimnáziumé lett az első, ők 2010-ben részt vehetnek a Pekingi Idegen Nyelvi Egyetem nyári táborában.

A fenti programok mellett az EKI kínai kulturális napot szervezett a veszprémi Lovassy, illetve a budapesti Radnóti és Trefort Gimnáziumokban, megrendezte a 2009-es kínai szintfelmérő (HSK) vizsgát, kalligráfiai, konyhaművészeti és *taiji* tanfolyamot indított.

A Konfuciusz Intézet a kínai nyelvoktatási tevékenységet is folytatta és bővítette. Számos kezdő és haladó nyelvtanfolyam mellett indítottunk üzleti kínai nyelvi kurzusokat, HSK vizsga előkészítőt, valamint rendszeressé váltak ingyenes „ismerkedő” tanfolyamaink. Az elmúlt fél év legnagyobb eredménye, hogy a kínai nyelv tanítását számos oktatási intézményre kiterjesztettük: immár az ország 8 egyetemén és 15 középiskolájában tartunk kínai kurzusokat. Emellett ingyenes nyelvtanfolyamot indítottunk köztisztviselőknek is, s kínai anyanyelvű tanáraink az ELTE BTK kínai szakjának munkájába is bekapcsolódtak. Az EKI hamarosan kínai ösztöndíjakat is meghirdet, amelyekre bárki pályázhat.

2010-ben az EKI folytatja a kínai nyelv és kultúra népszerűsítéséért végzett eddigi munkáját, tovább színesíti program- és tanfolyamkínálatát, s új könyvsorozatot indít. Aktuális híreinkről az érdeklődők továbbra is az EKI-ben ingyenesen beszerezhető programfüzetünk-ből, illetve a www.konfuciuszintezet.hu honlapról tájékozódhatnak.

2010年，罗兰大学孔子学院一如既往地致力于中国语言与文化的普及工作，继续丰富中国文化活动和汉语学习班，并将编辑出版新的系列图书。详细信息请大家查阅孔子学院免费分发的节目手册，或浏览我们的网站 www.konfuciuszintezet.hu。

Shanghai

Világok

Shanghai Kínán belül is külön világ: a Jangce-torkolatban fekvő metropolisz másfél évszázada Kelet és Nyugat érintkezésének helyszíne, a kínai modernizáció motorja, manapság pedig a kínai gazdasági csoda szimbóluma. A város 2010-ben világkiállítást rendez, amely a pekingi olimpia után újabb lehetőséget ad a kínaiaknak, hogy megmutassák magukat a külvilágnak. A *Konfuciusz Krónika* munkatársa, Szabó György nemrég az expóra készülődő nagyvárosban és környékén járt, a következő oldalakon az ő képriportját láthatják.

találkozóhelye

Shanghai a 19. század közepéig jelentéktelen, álmos település volt, azóta azonban Kína legnagyobb városává vált. A húszmilliós központ annak köszönheti különleges atmoszféráját, hogy Shanghaiban a lehető legsajátosabb módon találkozik számos különböző világ. Továbbélnek itt a Jangce-delta hagyományai, érződik, hogy mintegy ezer éve ez Kína leggazdagabb, legelevenebb, legnyitot-

tabb vidéke. Megmaradtak itt a nyugati hatalmak jelenlétének emlékei, a bank- és hotelépületek, a villák és a nagyáruházak. Állnak a hatalmas gyárak, kikötők, munkásnegyedek, tanúsítva, hogy Shanghai jó ideje Kína egyik legfontosabb ipari és kereskedelmi központja. Egymás után nőnek ki a földből a lélegzetállító felhőkarcolók, gyorsvasutak, a modern építészet és technika remekei.

1971

1967

1964

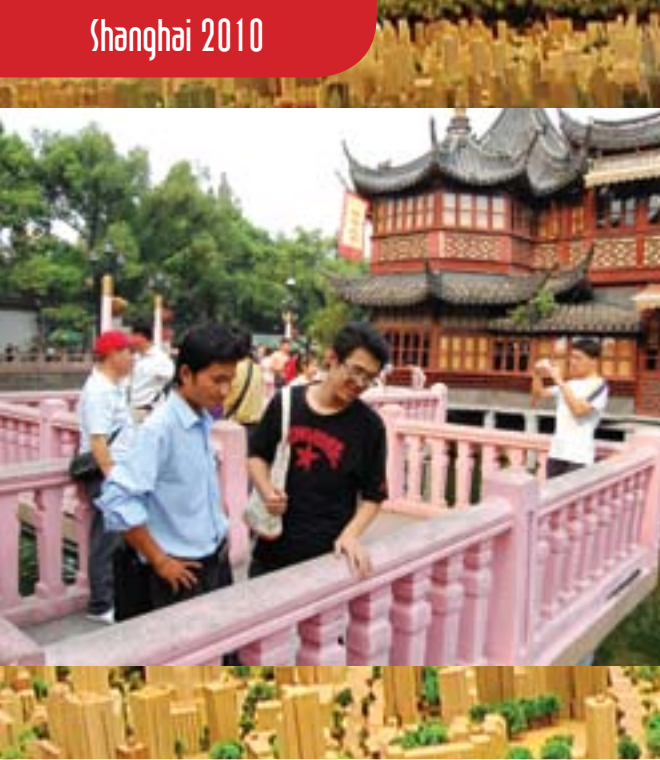
1971

地点:匈牙利布达佩斯
会期:1971.9.27-9.30
名称:世界特殊体育节
主题:人类特殊的发展与进步
类别:专业类
总面积:53公顷
参加国:34
参观者:1800000

Place: Budapest, Hungary
Duration: Sept. 27-Sept. 30, 1971
Title: World Special Sports Meeting
Theme: Special Development and Progress of Man
Category: Professional
Total Area: 53 Hectares
Participating Countries: 34
Visitors: 1,800,000

1967

Shanghaiban körülnézhetünk a világ egyik legmagasabb épületének tetejéről, majd megpihenhetünk egy százéves, európai stílusú kávézóban. Felülhetünk a világ egyetlen mágneslebegtetésű vasújtjára, aztán a csatornákon elhajózhatunk valamelyik környékbeli középkori kisvárosba, ahol mintha megállt volna az idő. Megcsodálhatjuk

a városisten középkori templomát, elkölthetjük pénzünket a földrész legdivatosabb bárjaiban, napokat tölthetünk Kína talán legjobb történeti múzeumában, s megvehetünk bármit, amit a világon előállítanak. Shanghainak nem ezer arca van, hanem jóval több.

Nem csoda, hogy a város mágnesként vonzza az embereket, nemcsak Kína különböző vidékeiről, hanem az egész világról. Az itt élők harmada nem shanghai-i őslakos: több millió vendégmunkás, számtalan kereskedő, üzletember, bankár, befektetési tanácsadó, művész, divattervező, filmes, értelmiségi érkezett ide Kína más tartományából, de másfél százezer külföldi is él itt. S nincs köztük, akit ne igézne meg a fényes, nyüzsgő, sokszínű metropolisz, aki ne érezné a régi, számtalanszor kimondott és leírt igazságot, mely szerint Shanghai – örök.

Salát Gergely

Vágó Istvánnak ez már nem kínai

A Konfuciusz Krónika rendszeres olvasói jól tudják már, hogy különösen szeretek érdekes, az élet egy-egy szegmensében jártas, tapasztalt emberekkel beszélgetni. S szerencsére itt, a Konfuciusz Intézetben gyakran nyílik alkalmam izgalmas személyiségekkel találkozni, szót váltani. Legújabb „hóditásom” Vágó István, a neves kvízmester, aki – Önöknek elárulhatom – ezúttal nem mesterként, hanem tanítványként készült az interjúra, hiszen már három hónapja az Intézet lelkes hallgatója.

– Jól ismerjük Vágó Istvánt, a kvízmestert, de ki az a Vágó István, aki mihelyest egy időre kiszabadul a média mókuskerekéből, elkezd kínaiul tanulni?

– Vágó Istvánnak egy rendkívül jellegzetes oldala, hogy sok minden iránt érdeklődik, egészen konkrétan a nyelvek iránt is. Én bevallom, nagyon szeretek

nyelvet tanulni – négy felsőfokú nyelvvizsgával is rendelkezem, emellett több nyelven is készítek interjúkat. Annak idején pedig még lengyelül is kiválóan tudtam udvarolni (*István cinkosan mosolyog – Sz. L.*). Különösen izgat a nyelvek szerkezeti felépítése, ennek eredményeként pedig az, hogy az adott nyelvet beszélő emberek hogyan gondolkoznak. Ami a kínai nyelvet illeti, roppantul érdekelt, hogy egy nem betűírás hogyan épül fel, s hogy a nyelv nyelvtani struktúrája miként alkot egy egészet.

– Ha jól tudom, Ön már többször is járt Kínában. Melyik volt előbb: a tyúk vagy a tojás, azaz mikor kezdte el érdekelni a kínai nyelv, mielőtt vagy miután eljutott Kínába?

– Azt hiszem, ez egybeesett. Amikor én külföldön vagyok, akkor óhatatlanul figyelem azt a nyelvet, amelyet ott, az adott országban beszélnek. Nem beszélve arról, hogy ha az írás tekintetében nem latin betűsről van szó, akkor erős késztetést érzek arra, hogy megfejtssem. Így többé-kevésbé már volt alkalmam autodidakta módon belekóstolni a thai, a hindi, az arab és a görög nyelvbe is. Őszintén megmondom, a kínai nyelvhez is egyedül fogtam volna hozzá – valójában kezdetben így is tettem –, ha a kiejtése nem lenne ilyen nehéz. Ráadásul, amikor én elkezdtem magával a nyelvvel foglalkozni az internet és a rendelkezésemre álló könyvek segítségével, már akkor is elkelt volna nekem egy kis segítség, szemben az eddig tanult összes nyelvvel. A kínait véleményem szerint igenis csak egy kínaiul beszélő tanár mellett lehet elsajátítani. Be kell vallanom, most nagyon élvezem a tanárral együtt történő tanulást, bár már régen, kisdíákként volt benne utoljára részem.

– Mi az a „kínai” téma, amely különösen érdekli, foglalkoztatja?

– A politika, gazdaság és építészet hármasa lenyűgöz. Büszkén mondhatom, hogy egyidős vagyok a Kínai Népköztársasággal (*a Kínai*

Népköztársaságot 1949-ben alapították – Sz. L.). Fiatalkorom a magyar–kínai kapcsolatok felvirágzásának volt a fénykora, azonban sajnos, a világpolitika hatására a '60-as évek elejétől kezdve a két ország kapcsolatára a fokozatos eltávolodás volt a jellemző. Az elmúlt néhány évben azonban valami csoda történt, aminek mibenlétét nem ártana megfejtenünk. Ehhez pedig nem árt, ha szerzünk pár kínai barátot.

– Mit gondol, a mai fiatal nemzedéknek miért érdemes foglalkoznia Kínával?

– A kereskedelmi kapcsolatoknak már a jelene is Kína, nem is beszélve a jövőjéről. Ha körbenézünk, a világban szinte minden kínai gyártmány. Még a Volvók, a Jaguárok is kínaiak lettek. Természetesen olcsó, rosszabb minőségű kínai tömegcikkék is megjelennek a piacokon, de ez csak egy szerény töredéke azoknak a kínai áruknak, amelyek világkereskedelmi forgalomba kerülnek. Ne feledjük el, hogy a legnagyobb, legmegbízhatóbb márkák zömmel Kínában gyártják a termékeiket. Egyszóval, igenis érdemes egyik szemünkkel Kínára figyelni. Nekem például vannak olyan magyar ismerőseim, akik a gyerekeiket kínai iskolába járatják Amerikában! Ők már felismerték a kínai nyelv tanulásában rejlő hatalmas lehetőséget. Én személy szerint is úgy gondolom, azt javaslom, hogy a fiatalok minél korábban kezdjenek el kínaiul tanulni, mert különben elvágják magukat olyan lehetőségektől, amelyek pozitív fordulatot hozhatnak az életükbe, mind emberi, mind érvényesülési szempontból.

Szentmártoni Livia

Táncolva Pekingben

Az ELTE Konfuciusz Intézet alapításától fogva törekszik arra, hogy az ELTE-n, Magyarország legnagyobb egyetemén zajló gazdag kulturális életet, az itt felhalmozott értékeket a kínai és a Kína iránt érdeklődő nemzetközi közönséggel is megismertesse. Az Intézet közreműködésével az ELTE Néptáncgyűttes a 2009 októberében megrendezett Frankfurti Nemzetközi Könyvvásáron is bemutatkozott kínai Jázmin-táncával. A műsort a kínai partnerek érdemesnek találták arra, hogy decemberben Pekingben, a Konfuciusz Intézetek Konferenciáján a gálaműsor részeként is előadjuk.

November közepén kaptunk erről hírt, és néhány nap alatt el is dőlt az utazók névsora. Számomra először hihetetlen és felfoghatatlan volt, hogy eljuthatok Ázsiába, Kínába, és talán csak a repülőtéren az induláskor tudatosult, hogy tényleg mehetünk. Mintegy kilencórás út után landoltunk a pekingi repülőtéren, és ami addig hihetetlen volt, az valósággá vált.

Új ruha, új mozdulatok

A szállodába való beköltözés és egy rövid pihenés után már a gálaműsort szervezők előtt táncoltuk Jázmin-táncunkat, hogy mindannyian élőben is láthassanak minket. A gálaműsor, amelyen felléptünk, ekkor még egy hét volt hátra, de mint kiderült, a tökéletesség volt a cél,

ezért mindennap próbáltunk. Egy nagyon kedves kínai táncmesternő dolgozott velünk, aki tartásunkra és gesztusainkra is ügyelve kicsinosította a koreográfiát. Először csak apró változtatásokra volt szükség, aztán új zenét kaptunk, amihez hozzáigazítottuk a táncot, végül a helyszíni próbákon ismét módosult a zene, idomult a tánc, és új ruhákat is kaptunk, amit először bántunk, hiszen a hagyományos *qipao*inkat, egyrészes selyemruháinkat nagyon szerettük, de utólag, a műsorról készült videót megnézve elégedettek lehettünk az összképpel.

Peking felfedezése

Habár mindennap volt táncpróba, azért igyekeztünk sort keríteni arra is, hogy egy kicsit megismerjük a kínai fővárost. Szerencsére a próbák napi néhány órát, vagy néha esetleg kicsit többet jelentettek, így ügyesen beosztva a szabadidőnket sok helyre eljutottunk. Kezdetben taxival indultunk felfedező útjainkra, majd útikönyvünk segítségével már a tömegközlekedési eszközöket is igénybe vettük; buszoztunk, és a híres pekingi metróra is felültünk. Először a Houhai partján tettünk egy esti sétát, ahol egy sörözőben egy helyi fiatalokból álló zenekar koncertjét is meghallgathattuk. Másnap a Nyári Palotába kirándultunk, majd az állatkertben megnéztük mindannyiunk kedvenceit, az óriáspandákat, de sajnos a többi állatra nem maradt időnk. A következő utunk a Tiltott Városba vezetett. Habár a Nyári Palotánál már megtapasztaltuk a kínai császári építészet monumentalitását, itt ismét elakadt a szavunk... Szerencsére a fényképezőgépeink éberek voltak, így az otthoniaknak is el tudtuk hozni az élmény egy részét.

Peking megismerése közben természetesen szorgalmasan készültünk a gálaműsorra, melynek keretében a

világ minden pontjának Konfuciusz Intézeteiből érkezett diákok adták elő műsorszámukat a kínai kultúra jegyében. A legtöbben énekes számmal léptek fel, ezek között voltak kínai popslágerek, de felcsendültek pekingi operarészletek is, és elhangzott a 2008-as olimpia hivatalos dala is. Ezekon kívül volt egy színdarab, harcművészeti bemutató és táncos számok is. A szervezők mindenre alaposan odafigyeltek, a lehető legjobb jelmezekben lépett fel mindenki, és a háttérben sokszor profi táncosok, modellek is feltűntek, a színpadképet minél mutatósabbá téve.

Búcsú

Miután a gálaműsor és a fellépés sikeresen lezajlott, még két napunk maradt arra, hogy tovább ismerkedjünk a várossal és a környékkel. A szervezők jóvoltából így eljutottunk mindannyiunk leginkább áhított úti céljához, a Nagy Falhoz, és egy részén végig is sétálhattunk, újabb felejthetetlen élménnyel gazdagodva. Másnap, vagyis az utolsó nap pedig nemcsak a Láma templomot csodálhattuk meg, hanem minden nő Kánaánjába, a Selyempiacra is elvitt az utunk, ahonnan ugyan vékonyabb pénztárcával, de kínai selymekkel, képekkel, dísz tárgyakkal és rengeteg ajándékkal megrakva tértünk haza.

Ezután sajnos már csak a búcsúcsora volt hátra, illetve az elköszönés Pekingtől, Kínától és új barátainktól, akikkel a gálaműsorra készülve ismerkedtünk meg – de remélhetőleg ez a búcsú még nem végleges.

Várad Júlia
az ELTE
Néptáncgyűttes
táncosa

A fujiani konyha

A fujiani konyha (*min-cai*) könnyű, ámde ízvilágát tekintve végtelenül gazdag ága a kínai konyhaművészetnek. Legfőbb jellegzetessége a friss ízek megőrzése, legfontosabb alapanyagai a tenger gyümölcsei és a hegyek éléskamrájából származó nyersanyagok.

A több mint másfél száz különböző halféleség, a kilencvenféle teknős és kagyló, a gomba és a bambuszrügy adja a többi konyhához képest kevésbé sós ételek alapját. A hajszál-

vékony, precíz aprítás következtében az ízek fokozottan érvényesülnek a fogásokban. Domináns szerepet játszanak a levesek. A két híres közmondás, miszerint „Leves nélkül nincs étkezés” és „Egy levesből tízfélé ételt” kitűnően illusztrálja a levesek jelentőségét.

A fujiani konyha legfontosabb fűszerei az erjesztett halszós, a mogoró, a rákpaszta, a cukor, a *shacha jiang* (szójaolaj, fokhagyma, mogoróhagyma, csili, hal, szárított rák keveréke), a tartósított sárgabarack, a vörös erjesztett rizs és a shaoxingi bor.

A fujiani konyha rendkívül változatos, négy fő területre osztható. Az egyik a legkevésbé sós, s elsősorban édes-savanyú ízesítéséről ismert fuzhoui; a másik a mustáros, borsos, csípős-sós ízeiről azonosítható nyugat-fujiani; híres ág ezek mellett a csípős és édes, bonyolult szószairól nevezetes dél-fujiani, valamint a legkevésbé olajos, viszont legerőteljesebb ízvilágú quanzhoui konyha.

A Magyarországon kevésbé ismert fujiani konyha remekművei közé tartozik a *Buddha átugorja a falat*, a *yanpi*, azaz vékony tésztába csomagolt szárított sertés, illetve a *baobing* (*popiah*), avagy kínai palacsinta.

10 dkg cápauszony (előző este vízbe és 2 evőkanál ecetbe áztatva), 1 csésze húsleves (a cápauszonyhoz), ¼ csésze shaoxingi bor vagy száraz sherry (a cápauszonyhoz), 6 dkg zsír vagy mogoróolaj, 1,5 cm hosszú friss gyömbér összezúzva, 3 mogoróhagyma (csak a fehéres része), 4 egész abalóné csiga (előző este 3 liter vízben közepes lángon forrásig hevítve, 10 percig forralva, majd a lében éni hagyva egy éjszakát), 1 csésze húsleves (az abalónéhoz), 4 evőkanál shaoxingi bor vagy száraz sherry (az abalónéhoz), 4 szárított fésűkagyló (2,5 cm átmérőjű), 2 evőkanál shaoxingi bor vagy száraz sherry (a kagylóhoz), 12 fűjtojás, 3 kicsi, friss bambuszrügy (70 dkg), 1 liter hideg víz a bambuszrügynek, 1 körülből 2 kg-os csínke (tisztított, zsigerektől), ¼ csésze só, 70 dkg disznóköröm, 90 dkg bárányhús (csont nélkül), 1,3 kg comb, 45 dkg füstölt sonka, 2 liter víz a füstölt sonkának, 12 darab kínai feketegomba

1. NAP

Előkészítés:

- Az áztatott cápauszonyt 30 percig főzzük az 1 csésze húsleves, a ¼ csésze shaoxingi bor, a 6 dkg zsír, a zúzott gyömbér és a 3 mogoróhagyma keverékében. Vegyük le a tűzről, emeljük ki belőle a gyömbért és a hagymákat, szűrjük és csöpögtessük le.
- Az abalónét a csésze húslevesben és a 4 evőkanál shaoxingi borban főzzük kis lángon 1½–2 óráig, majd szűrjük és csöpögtessük le.
- A fésűkagylókat a 2 evőkanál shaoxingi borban főzzük 20 percig vagy amíg megpuhulnak, majd szűrjük és csöpögtessük le.
- A fűjtojásokat 7 percig főzzük, majd kihűlés után pucoljuk meg.
- Tisztítsuk meg a bambuszrügyet, s fedő alatt főzzük meg 1 liter vízben. Majd öntsünk hideg vizet hozzá, amíg kihűl. Vegyük ki a vízből, vágjuk hosszában 4 darabra.
- A csirkét kívülről dörzsöljük be a ¼ csésze sóval, vágjuk 12 részre.
- A körmököt vágjuk félbe, majd négybe.
- A bárányt és a combot vágjuk 12 egyenlő darabra.
- A füstölt sonkát a 2 liter vízben forraljuk fel, majd közepes lángon főzzük 30 percig. A főzőlében hagyjuk szobahőmérsékletre lehűlni, szűrjük és csöpögtessük le. Végül vágjuk 12 egyenlő darabra.
- A gombát 30 percig áztassuk forró vízben, szűrjük és csöpögtessük le.
- Az összes előkészített hozzávalót tegyük egy éjszakára hűtőbe.

Elkészítés:

Forrósítsuk fel a wokot. Tegyük bele a mogyoróolajat, és hevítsük fel. Me-rítsük a jégcsapretket a forró olajba, és süssük 2 percig. Ezután csöpögtessük le. Hevítsük fel ismét az olajat, 3 percig süssük benne a répát és bambuszrüggyet, majd szintén csöpögtessük le. Az ismét felhevített olajban süssük 2 percig a fűrjtójasokat, halvány barnára, csöpögtessük le. Hagyjunk a wokban 2 evőkanányi olajat (a többit tegyük félre), hevítsük 20 másodpercig. Mikor füstölni kezd, tegyük bele 2 fahéjat, 2 darabka csillagánizst és a hagymák felét. Süssük 1 percig. Adjuk hozzá a csirkét, és főzzük 5 percig. Tegyük félre a wok tartalmát. A megtisztított wokot melegítsük fel, tegyük bele a félretett mogyoróolajból 3 evőkanányit, tegyük bele a maradék fahéjat és csillagánizst, és süssük 1 percig. Ekkor tegyük bele a körmöt, bárányt és combot. Süssük 5 percig. Tegyük a wok tartalmát egy nagyobb edénybe. Adjuk hozzá a bort, a csirkehúsleves, a cukrot, és keverjük össze. Fedjük le és közepes lángon forraljuk fel. Adjunk hozzá ½ csésze szójaszószt, és főzzük kis lángon 30 percig. Majd tegyük hozzá a csirkét, és főzzük további 15 percig. Vegyük le a tűzről, és pihentessük 10

percig. Vegyük ki belőle a hagymát, tegyük át egy másik edénybe, és hagyjuk kihűlni.

Mialatt a húsokat főzzük, a jégcsapretket, a répát és a bambuszrüggyet süssük 5 percig a wokban. Vegyük ki belőle, majd a visszamaradó olajat tegyük félre. A cápauszonyt, abalonét és füstölt sonkát csomagoljuk be gézbe.

Egy nagy fazékba öntsünk 2 csésze szénit a főzőléből. Tegyük a lábos aljába egy állványkát, melyet fedjük le a bambuszlevelekkel. Ezután a következő sorrendben helyezzük az edénybe a hozzávalókat: köröm, bárány, csirke, comb, gézcsomagok. Öntsünk rá egy liter főzőlét. Majd folytassuk a rétegeket a gombával, jégcsaprettekkel, répával és bambuszrüggyel. Végezetül a maradék főzőlével öntsük fel. A nagy lótoszlevéllel fedjük le, és tegyük rá a fedőt. Főzzük 1½ órát. Ezután pihentessük 10 percet.

2. ALAP

1,3 kg jégcsaprettek (megpucolva, hosszában négybe, 2,5 cm-es darabokra vágva)
3 nagyobb sárgarépa (megpucolva, 2,5 cm-es darabokra vágva)
3 darab 8 cm hosszú fahéj
4 darabka csillagánizs
6 mogyorómagyma háromba vágva
5 csésze skaoxingi bor vagy száraz sherry
7 csésze csirkehúsleves
17 dek cukor
½ csésze és 3 evőkanál sötét szójaszószt
1 csésze csirkehúsleves
4 bambuszlevél (20 percig meleg vízben áztatva)
1 nagy bambuszlevél (20 percig meleg vízben áztatva, majd megszáritva)
3 ½ csésze mogyoróolaj a sütéshez

Ízlésesen tálaljuk fel a fazék tartalmát (a gézbe csomagolt hozzávalókat bontsuk ki, az abalonét szeljük fel vékonyra), a fűrjtójasokkal díszítsük. A főzőlét külön tálaljuk.

Buddha átugorja a falat

佛跳墙 (Fó tiào qiáng)

A rendkívül alapanyag- és időigényes ételhez az alábbi történet kapcsolódik: A Qing-dinasztia idején egy tudós járta az országot a barátaival. Vándorlása alatt élelmét egy boros edényben tartotta, s mikor enni akart, csak tűzre tette az edényt, és megmelegítette az ételt. Egyszer Fuzhouba ért, nekikezdett elemőzsiája melegítésének. Az étel illata átterjedt a szomszédos kolostorba. Annyira inycsiklandó volt, hogy a húsevés tilalma alatt álló szerzetesek egyike nem bírta magával, s átugrott a kerítésen, hogy kaphasson az eledelből. A vándorok közt volt egy költő, aki megjegyezte, hogy még Buddha is átugorja a falat, ha megéri e mennyei étel illatát. Innen ered e bonyolult étel elnevezése.

Buslig Szonja Andrea

A jóslócsontoktól a kalligráfiáig

Az írásjegyek története több évezredes múltra tekint vissza, fejlődésük párhuzamosan zajlott a kínai történelem viharáival. A következőkben ezt az izgalmas eseménysort tekintjük át, kiegészítve az írásjegyek típusainak bemutatásával.

Az írásjegyek kialakulásának kezdete a múlt homályába vész, ám a legenda szerint az egyik kultúrhérosz, Fuxi alkotta meg őket, rendszerezésük pedig a híres Sárga Császár nevéhez köthető. Mindenesetre a legkorábbi fennmaradt forrásokat a Kr. e. 14. századból, vagyis a Shang-Yin-korból származó jóslócsontfeliratok (*jiaguwen*) jelentik, amelyeket jóslási és rituális célokra használtak. Ezeket a feliratokat marhalapockára, illetve teknőspáncélra karcolták, majd felhevítették, és az így keletkezett repedésekből igyekeztek választ kapni a kérdéseikre. A csontokra a kérdéseket és a válaszokat egyaránt felvésték, így ezek a leletek igen sokat elárulnak a korabeli életmódról. Érdekesség, hogy az Anyang közelében megtalált jóslócsontok felfedezése egy szemfüles műgyűjtőnek, Wang Yirongnak köszönhető, aki 1899-ben egy pekingi patikában jutott hozzá néhány darabhoz – „sárkánycsont” néven gyógyszerként árulták őket, s csak Wangnak tűntek fel a rajtuk lévő rejtélyes karcolatok...

Bronzfelirat, pecsétírás

A jóslócsontok mellett szintén a Shang-Yin-kortól kezdve jelentek meg a rituális bronzedények feliratai (*jinwen*) is, amelyeket megvizsgálva körülbelül háromezer írásjegyet különítettek el a kutatók. Ezek szorosan kapcsolódtak a jóslócsontokhoz, de már rendezettebb formát mutatnak.

A Hadakozó fejedelemségek korszaka (Kr. e. 5–3. sz.) a kisebb-nagyob államocskák folyamatos harcai mellett az írásjegyek fejlődésének következő nagy lépését is elhozták, ez pedig nem volt más, mint a kétféle pecsétírás megjelenése. A nagy pecsétírással (*dazhuan*) kapcsolatban – amely a korábbi szakaszt képezi – sajnos nem maradtak fenn minden kétséget kizáróan hiteles források, a kis pecsétírásról annál inkább. A Kínát egyesítő Qin-dinasztia (Kr. e. 221–206) alapító császára, Qin Shi Huangdi egyik intézkedése ugyanis az írásjegyek egységesítése volt, ennek eredményeként vált hivatalossá ez a típus. A kis pecsétírás (*xiaozhuan*) formailag meglehetősen hasonlított a bronz-, illetve jóslócsontfeliratokra; az elemek jól elkülöníthetőek, ám igen bonyolultak voltak még.

Írás ecsettel

A hagyomány szerint a Qin-dinasztia idejére tehető az írástudók „négy kincsének” tartott eszközök feltalálása is. Ide tartozik az ecset, a tus, a papír és a dörzskő – ezek közül az ecsetet állítólag Meng Tian, Qin Shi Huangdi híres tábornoka találta fel. (Valójában a régészeti leletek szerint a kínaiak már évszázadokkal Meng Tian előtt is ismerték az ecsetet.) Az ecset elterjedésével az íráskultúra is megváltozott, ez pedig maga után vonta az ún. kancellista (hivatali) stílus megjelenését (*lishu*). Ez az írás már jóval egyszerűbb és egységesebb volt, mint elődei, az írásjegyek ekkorra teljesen absztraktá váltak. A kancellista írás leghíresebb példája a mawangdui-i sírlelet (Kr. e. 168), amelyben több különféle stílusú írás mellett a *lishu* is megjelent. Ez a leletegyüttes egyébként azt is bizonyítja, hogy ebben az időben még párhuzamosan használtak többféle írásmódot.

A mai írásjegyek létrejötte

A Qin-dinasztiát követő Han-dinasztia (Kr. e. 3. sz.–Kr. u. 3. sz.), illetve Jin-dinasztia (Kr. u. 3–5. sz.)

korszakához köthető a *kaishu*, vagyis a reguláris írás létrejötte. Ez az egyenesebb, szögletesebb típus azért is kiemelten fontos, mert gyakorlatilag megfelel a ma is használt írásnak. Innentől kezdve ugyanis az írásjegyek módosulása már csak művészi célt szolgált, kalligrafikus változatai kiállítási tárgyakká váltak.

A kancellista és reguláris stílus mellett fontos változat a kurzív (fogalmazó) írás, más néven fűírás (*caoshu*). Ez az írásmód egyértelműen egyénhez köthető, személyenként eltérő jellegzetességekkel bír. Ennek a stílusnak a kialakulása jellemzően az írás felgyorsulásához köthető, mivel a sebesség növelése érdekében a vonásokat összevonták, illetve lerövidítették. Ez a módszer végül gyönyörű írásképphez, ám esetenként teljes olvashatatlansághoz vezetett, ezt mutatja a fűírás Tang-kori változata, a beszédes nevű „őrült kurzív” is.

Csoportosítás

Az írásjegyeket – szerkezeti típusuk szerint – többféle módon kategorizálták az idők során, de a leghíresebb ezek közül a Xu Shen nevéhez fűződő Han-kori rendszer, a *liushu*, vagyis hatféle írásjegy típus, amely a *Shuowen jiezi* című műben maradt fenn. Xu

Shen az írásjegyeket az alapján különítette el, hogy például konkrét dolgokat jelenítenek-e meg, avagy elvontabb fogalmakra utalnak, illetve különválasztotta a bonyolultabb jelentéskombinációra, valamint a jelentésre és hangalakra is utaló írásjegyeket. Xu ezzel olyan átfogó, alapos rendszerbe foglalta az írásjegyek gazdag tárházát, amely máig fontos alapot jelent az írásjegyek tanulmányozásához.

Modern írásreform

Mindazonáltal nem lenne teljes a történet a 20. századi változások megemlézése nélkül. Ekkor ugyanis – több lépcsőben – elrendelték az írásjegyek egy részének egyszerűsítését (többféle módon), mert ettől remélték az írástudatlanság csökkenését. Ezeket az egyszerűsített írásjegyeket használják ma a szárazföldi Kínán kívül Malajziában és Szingapúrban, míg Hongkongban, Taiwanon, Makaón, Dél-Koreában, illetve Japánban továbbra is a klasszikus formát alkalmazzák, bár a japánok esetében előfordulnak sajátosan egyszerűsített alakok is.

Horváth Alíz

A szépséges ágyas – Yang Guifei

A szépségnek igazi kultusza alakult ki a régi Kínában. Minden korszaknak megvolt a maga fenséges asszonya, akit gyakorta név szerint ismertek és emlegettek, s közülük jó páran az egész történelem legendás szépségeivé váltak. A végtet asszonyaivá, akik akár egy egész országot képesek voltak romlásba dönteni.

Yang Guifei, eredeti nevén Yang Yuhuan, a régi Kína négy híres szépségének egyike volt. A másik három hölgynek is megvan a saját elragadó legendája: A Tavaszok és ősök korában (Kr. e. 7–5. sz.) Xi Shi annyira szemrevaló volt, hogy a halak megfélemedtek az úszásról, ha megpillantották, és inkább a víz alá merültek, amikor feléjük járt. Wang Zhaojun, aki a Nyugati Han-korban élt (Kr. e. 3–Kr. u. 1. sz.), a repülő madarakat csábította el, méghozzá olyanira, hogy azok mámorral keveredett tehetlenségükben agyonzúzták magukat. Amikor a Három királyság korában (Kr. u. 3. sz.) Diao Chan arcát összevetették a Holdéval, az Éjszaka Ura szégyenében elbújt előle. Yang Guifei, a negyedik, a maga pompájával a világ összes virágát hozta zavarba.

Út a palotába

Yang Yuhuan 719-ben született jövendőbeli férjének, a Tang-dinasztia nagy császárának, Tang Xuanzongnak az uralkodása idején. Már a kislány déd-dédnagyapja is fontos tisztséget viselt a Sui-dinasztia idején, apja pedig népszámláló hivatalnok volt Shu járásban. A szerencsétlen férfinak nem volt fia, lányból azonban négy is jutott neki, akik közül Yuhuan volt a legkisebb és legszebb, de sok történet szerint nővérei sem voltak híján a bájoknak. Apjuk korai halála után nagybátyjuk nevelte őket, aki alacsony rangú hivatalnok volt Henan tartományban.

Huszonnégy évesen az uralkodó fia vette el feleségül, így

került az udvarba. Magát a császárt 737-ben nagy tragédia érte, ugyanis elhalálozott Wu néven ismert kedvenc ágyasa. Ura gyászát látva egy császári eunuch szórakoztatás céljából egyszer bevezette a császári palotába Yang úrhölgyet, aki annyira elvarázsolta Xuanzongot, hogy az rögtön asszonyává akarta tenni. Ám Yang Guifei ekkor már fia felesége volt, így a császár új tervet szőtt: megtette taoista apácává, így elkerülhették a bírálatokat (vérkon feleségét ugyanis tilos volt feleségül venni, még a házasság felbomlása után is). Ettől kezdve ő lett a császár kedvenc ágyasa, létezésével többszörösen pótolva Wut.

A Becses Ágyas

Az eszményi nők általában az előkelő társaság asszonyai közül kerültek ki, de a férfiak gyakorta az énekeslányokért és kurtizánokért is rajongtak. Yuhuan és a császár között nem csupán erotikus viszony állt fenn, az ágyas ugyanis nemcsak kora legnagyobb szépsége volt, hanem emellett egyik jelentős zenésze, táncosa, énekesnője, zeneszerzője is. Igazi nagytehetségű asszony, rendkívül értelmes, tehetséges és manipulatív nő volt.

Miután Xuanzong hivatalosan is császári ágyasá tette (ekkor kapta a Guifei, „Becses Ágyas” rangot, amely akkoriban a legmagasabb hitvesi rang volt), apját posztumusz megtiszteltetéssel illette, anyját pedig Liang úrhölgyévé nevezette ki. Nagybátyjának

és unokatestvéreinek hivatalt juttatott, s három nővére is megtisztelő címeket kapott. Amikor a nemes hölgyek összegyűltek valamely császári összejövetelen, még maga Yuzhen hercegnő, az uralkodó magas rangú húga sem mert náluk előkelőbb helyet elfoglalni. Hihetetlen vagyonra tettek szert, az udvar hivatalnokai mind nekik hízelegtek.

Yang Guifeit mennyei asszonnak kijáró figyelemmel vették körül: lovaglásnál maga a főeunuch vigyázott rá, hétszáz besorozott munkás szötte ruháit, s a császári család magánhelyiségeibe is bejárása volt. 746-ban féltékenységgel és gorombaságával felbosszantotta Xuanzongot, így az elküldte őt unokatestvére palotájába. Később e nap folyamán a császár sem enni, sem inni nem tudott, amiből tanácsadója tudta, hiányzik neki Guifei, elküldte hát a palota kincseit az ágyasnak, megüzenvén, hogy a császár szívesen látja őt vissza. Yang Guifei 750-ben újra megsértette az uralkodót, ekkor ugyanazok a jelenetek játszódtak le, mint korábban, a különbség csupán annyi volt, hogy Guifei ezúttal nem szándékozott visszatérni, mondván, hogy durva szavaiért nem érdemel kegyelmet. A császár szerelme az ilyen civakodásokkal egyre nagyobbra nőtt, visszakövetelte hát ágyasát az udvarba, s ettől kezdve senkit sem tüntetett ki úgy a kegyeivel, senkit nem imádott és rajongott úgy körbe, mint Guifeit.

A szépség halála

Tang Xuanzong uralkodásának első felében – amikor még nem ismerete szerelmét – a Tang-dinasztia a virágkorát élte, a gazdaság, a bel- és külkereskedelem és a kultúra területén egyaránt. Az időszak a „kaiyuani szép napok” néven vált ismertté. Az ágyas megismerésével azonban a császár nemcsak hogy elhanyagolta az országos ügyeket, de a Yang-rokonok hivatalba helyezésével a kormányzatot is szétzillesztette. A legnagyobb problémák 752-ben, a nagytentélyű Li Linfu főminiszter halálával kezdődtek, akinek helyére Guifei újabb unokatestvére, Yang Guozhong került. A főminiszter a napi adminisztrációt volt felelős, gyakran fontosabb szerepet játszva ezzel, mint maga a császár. Erre a posztra a három északi katonai körzet szogd-türk származású katonai parancsnoka, An Lushan is pályázott. Yang Guozhong, miután hivatalba helyezték, még provokálta is Ant, letartóztatta és kivégeztette alárendeltjeit.

755-ben aztán An Lushan fellázadt az udvar ellen, sorozatos győzelmeket aratott a császári sereg felett, így az uralkodó kénytelen volt családjával és Yangékkal a fővárosból, Chang'anból Chengduba menekülni. A császári testőrök – akik a Becses Ágyas rokonságát okolták a lázadás kitöréséért – a Yang család több tagját megölték, s útközben, Maweiben a császárt rákényszerítették, hogy adja ki nekik Yang Guifeit. Xuanzong így nem tehetett mást, egy buddhista szentélynél megfojtatta szerelmét. Maweiben lett eltemetve, koporsó nélkül, bíbor lepedőkbe burkolva, illatszerek kíséretében.

757-ben, Xuanzong lemondása után fia foglalta el a trónt Suzong császár néven, visszafoglalta Chang'an, és visz-

szahívta a városba apját, a visszavonult császárt. Az egykori uralkodó a megfelelő végtisztesség megadásával újra akarta temettetni Yang Guifei földi maradványait, ezért titokban eunuchokat küldött a nő sírjához, hogy rendes koporsóba helyezték. Mikor megtalálták, teste már felbomlott, de a vele temetett illatszerek táskája friss maradt, mint a harmat. A szerelmét elvesztett Xuanzong sosem tette túl magát bánatán. Mikor visszatért Chang'anba, egyik másodpalotájában megfestette szeretője képmását, s gyakran járt oda csodálni azt. Hátralevő életét az okkult tudományoknak szentelte, s minden erejével és varázsigéjével Guifeit próbálta feltámasztani.

Az eszményi nő

A Tang-kori női ideál a telt alkat volt, aminek Yang Guifei teljes mértékben megfelelt – a „kövér” jelzőt is használták rá, de ezzel kifejezetten a vonzerejét igyekeztek hangsúlyozni. Gyakran hasonlították össze és állították szembe Zhao Feiyan császárnéval, a Han-házi Cheng császár gyönyörű feleségével, mivel míg Guifei telt idomaival hódított, Feiyan karcsú alkatáról volt híres.

A Becses Ágyas kedvenc gyümölcse a licsi, egy Dél-Kínában honos trópusi gyümölcs volt, ezt a császári futárszolgálat szállította a fővárosba – a gyors lovakon száguldó küldöncök éjjel-nappal váltották egymást, hogy a romlékony

finomság idejében megérkeztek. A licsin kívül az almát is összefüggésbe hozzák Guifeivel, akit „Mennyeyei Almalányként” is emlegettek, mivel az almafa virága a nőiesség, a szépség szimbóluma.

Guifei a művészetben

A császár szerelmének története számos irodalmi mű témája lett. Rengyeg költő, köztük Bai Juyi (Po Csü-ji) is versbe foglalta a tragikus végű kapcsolatot és a poklokat megjáró férj keserves búslakodását (*Ének az örök bánatról*). Egy másik híres Tang-kori költő, Li Bai (Li Tai-po), bár a Yang család többi tagját megvetette, a császárhoz verset írt az ágyasról – s egyesek szerint a viszony Li Bai és Yang Guifei között több volt, mint baráti.

A Yang Guifeiről szóló operák közül a legnépszerűbb *A részeg ágyas* című, ezen kívül számtalan elbeszélés és színjáték született róla, nemcsak kínai írók tollából. Az 1950-es évektől mozi-filmek és tévésorozatok is folyamatosan feldolgozzák a végzetes asszony szomorú sorsának kimeríthetetlen témáját.

Korjukova Alisza

Kitajok a császári trónon

A kínai császárság történetében több olyan periódus is volt, amikor az északi határokon túlról érkezett „barbár” hódítók bitorolták a trónt. E dinasztiák alapítói között találunk olyan népeket, amelyek ma is léteznek – ilyenek például a mongolok –, de voltak olyan népcsoportok is, amelyek rövid uralkodásuk után nem voltak képesek fennmaradni.

redében három olyan dinasztia is birtokolta Kína trónját, melynek alapítói a mandzsui területekről származtak. Ezek a kitajok által létrehozott Liao- (947–1125), a dzsürcsik által alapított Jin- (Kin-, 1125–1234), illetve a mandzsui eredetű Qing-dinasztia (1644–1911) voltak. A jelen cikkben a kitajokat mutatjuk be közülük.

Abaoji népe

A kitajok valószínűleg korai mongol nyelvet beszéltek, szemben a tunguz nyelvcsaládba tartozó dzsürcsikkel és mandzsukkal. A kitaj törzsek a Dél-Mandzsúriában található Liao-folyó vidékéről származtak, az első feljegyzések 5. századi kínai évkönyvekben maradtak fenn róluk. A 7. században többször összecsaptak az akkor Belső-Ázsia jelentős részét uraló törkökkel. Tőlük jelentős vereséget szenvedtek, de 751-ben már ők mérnek súlyos csapást az An Lushan vezette kínai csapatokra, így szerepet játszottak a Kínát a 8. században megrázó jelentős felkelés kitörésében is.

A kitajok a 9. század végén erősödtek meg jelentősen. A kínai évkönyvek által említett nyolc törzsük közül a legerősebb a Yelü volt, melynek akkori vezetője, Abaoji (872–926) a többi törzset is fennhatósága alá vonta. Abaoji megszegve a korábbi hagyományt, mely szerint a törzsszövetséget egy háromévente választott vezető irányítja, nem adta át önként a hatalmat, hanem fegyverrel biztosította uralmát a kitaj törzsek felett. Irányítása alatt 906-ra egységes, jól szervezett

törzsszövetség jött létre, mely már Kína északi határait veszélyeztette. A történelmi legendákban hatalmas uralkodóvá emelt új vezető – aki a hagyomány szerint születése után nem sokkal már egy hároméves gyermek testét birtokolta, három hónapos korában már járt, egyévesen folyékonyan beszélt, és képes volt megjósolni a jövőt – elűzte a mai Mongólia területét bitorló kirgizeket, s megpróbált szövetséget kiépíteni a korábban itt uralkodó ujgurokkal. Abaojinak kínai tanácsadója volt, buddhista, konfuciánus és taoista templomokat építtetett, és 920-ban parancsára alkották meg kínai mintára a kitajok „nagy írását”, a *dazjt*. Ezzel az írással számos kitaj forrás maradt fenn, szemben az ujgur mintára 925-ben létrehozott kitaj „kis írással”, amelyet a kitajok a nagy írással párhuzamosan használtak.

Az északi nomádok számára Kína mindig is a gazdagság, a jólét és – évezredek történelme okán – a folytonosság szimbóluma volt, így nem csoda, hogy egy-egy birodalom-alapító nomád törzs, illetve vezetőik legfőbb célja a kínai trón megszerzése volt. Ezzel a lépéssel gyakran saját – nem ritkán fegyverrel kivívott – uralkodói pozícióikat is legitimálni akarták.

A kínai történelem egyik érdekessége, hogy a császárkor utolsó évez-

A Liao-dinasztia

Abaoji 926-ban egy Korea elleni hadjárat során életét vesztette, örökségét fia és utóda, Taizong (927–947) vitte tovább. A kitajok állama 947-ben felvette a Liao nevet, s a dinasztia ettől kezdve több mint másfél évszázadig uralkodott Észak-kelet-Kínában.

Uralkodásuk alatt a kitajok fokozatosan elkínaiasodtak, bár nemcsak rájuk volt jelentős hatással a kínai kultúra, hanem ők is rajta hagyták kézjegyüket Kínán. A Liao-korszak legmeghatározóbb vallásává a buddhizmus vált, 1078-ban, Daozong császár uralkodása idején a források már 360 ezer szerzetesről és apácáról beszélnek, akik a lakosság csaknem tíz százalékát tették ki.

A Liao-dinasztia számos háborút vívott a Kína nagy részét ekkoriban uraló Északi Song-dinasztiával,

s az összecsapásokból rendre a kitajok kerültek ki győztesen. Emiatt a Song-ház kénytelen volt hatalmas összegű éves adóval megvásárolni tőlük a békét. Ezek az adók is hozzájárulhattak ahhoz, hogy a kitajok virágzó gazdaságú és kultúrájú, erős birodalmat kormányozhassanak hosszú időn keresztül.

A karakitajok

A kitajok hatalmát az Észak-Mandzsúriából származó, tunguz nyelvet beszélő dzsürcsik törték meg 1125-ben. A dzsürcsik elfoglalták a Liao állam területét, sőt a kínai Északi Song-dinasztiát is megbuktatták, s egész Észak-Kínát birodalmukhoz csatolták. A kitajok egy része a támadás elől Belső-Ázsia nyugati felébe menekült; itt Yelü Dashi megalapította a Nyugati Liao-dinasztiát, mely egy évszázadig állt fenn. Ezt az államot a történetírásból Karakitaj Birodalomként is ismerhetjük. 1216-ban a karakitajok kénytelenek voltak behódolni Dzsingisz kánnak, majd teljesen beolvadtak a formálódó Nagy Mongol Birodalomba, ahol tanácsadóként segítettek az államigazgatási rendszer kiépítését.

E kis mandzsúriai nép tehát igen jelentős szerepet játszott Kína, illetve Belső-Ázsia történetében. Gyors

felemelkedésük után a kitajok több mint másfél évszázadig jelentős hatással voltak a kínai területekre, és dinasztiájuk bukása után sem tűntek el a történelem színpadáról. Maroknyi csoportjuk képes volt jelentős nomád államot létrehozni Nyugat-Belső-Ázsiában, s végül nem leigáztokként, hanem szövetségesként csatlakoztak Dzsingisz hódító seregeihez.

Szilágyi Zsolt

A Tiszta-föld iskola

Sokak szerint a buddhizmusra nem jellemző a valamilyen istenségbe vetett hit, mivel a követők önerőből, az előírt vallásgyakorlatok segítségével érhetik el a megvilágosodást. A buddhizmus kezdeti korszakára és bizonyos irányzataira ez kétségtelenül igaz is. A kínai buddhizmus irányzatai között azonban van egy olyan sajátos, napjainkban is befolyásos iskola, amelynek központjában egy személyes isten áll.

A Kínában rendkívül népszerű Tiszta-föld (Jingtu) iskola azt tanítja, hogy az emberek csakis Amitábha Buddha (Amituo Fo) megváltó ereje által szabadulhatnak ki a létforgatag szenvedéseiből, és kerülhetnek közelebb a nirvána tiszta tudatállapotához, a buddhaság létformájához. Gyarló világunkban a szellemi előrelépés gyakorlatilag lehetetlen. E hit követői szerint Amitábha Buddha segítsége nélkül valamennyi ember arra van kárhóztatva, hogy a vágy, tudatlanság és szenvedés jellemezte, szennyezett világokban újjászületve kóboroljon.

Amitábha Buddha

Amitábha Buddha kultusza nagyjából öt évszázaddal a történelmi Sákjamuni Buddha halála után, vagyis az első század körül alakult ki Indiában, a mahájána („nagy kocsi”) irányzatán belül. A mahájána nagyon sok szempontból eltér a buddhizmus korai irányzataitól, és Sákjamuni Buddhán kívül számos más buddhát is tisztel és dicsőít. A mahájána szent szövegei által bemutatott mitikus buddhák kö-

zül Kínában Amitábha örvend a legnagyobb tiszteletnek és népszerűségnek. Az Amitábha szó jelentése „végtelen fény”; az istenség másik neve Amitájusz, amely „végtelen életet” jelent. A szútrák szerint Amitábha égi birodalma, a Szukhávati – jelentése: „boldog föld” – nyugati irányban helyezkedik el, ő maga ebben a nyugati paradicsomban időzik, innen segít a lényeken, és végtelen fénye a világra ragyog.

Amitábha népszerűségét annak köszönheti, hogy a szútrák együtt érző, végtelenül könyörületes buddhának ábrázolják, aki fogadalmat tett, hogy a lényeket megmenti a szenvedéstől. Az Amitábha-kultusz legfontosabb szent szövege a *Wuliangshou jing*, vagyis a *Végtelen élet (Amitájusz) szútrája*. Ez a szent szöveg elbeszéli, hogy egy Dharmakára nevű szerzetes hogyan tett fogadalmat a lények megmentésére, hogyan érte el a megvilágosodást, és miként vált Amitábha néven buddhává.

A könyörületes istenség

Amitábha legfontosabb segítője Avalokitésvara, a könyörületesség bódhiszattvája, aki meghallja a szenvedők segélykéréseit, és megjelenik a világban. Kínai megfelelője Guanyin, más néven Guanshiyin, nevének jelentése: „aki meghallja a világ hangjait”, vagyis a lények segélykéréseit és imáit. Különösképpen azokon segít, akiket nagyon nagy veszély fenyeget, például kard, lánc, tűz, víz vagy démonok.

Kínában a nők fiúgyermekért is imádkoztak hozzá. Valószínűleg ez az oka annak, hogy az eredetileg férfiként ábrázolt bódhiszattva a Song-kortól (960–1279) fokozatosan női vagy semleges nemű alakot öltött. Guanyin kultusza rendkívül elterjedt a kínai buddhizmusban, napjainkban szinte minden kolostorban

és templomban megtaláljuk a szobrát. Guanyint a szent szövegek ezerkarú és ezerszemű lényként mutatják be, ezért gyakran ábrázolják nagyon sok karral, minden tenyerében egy-egy szemmel, ami azt jelképezi, hogy mindent lát, és mindenkor képes a lények érdekében cselekedni.

A könnyű ösvény

Az Amitábhával foglalkozó szövegek már a buddhista térítés legkorábbi időszakában eljutottak Kínába, azonban az Amitábha-kultusz kezdetének a 402. évet tekintik, amikor egy Huiyuan nevű szerzetes, valamint világi hívei és szerzetes tanítványai Amitábha képmása előtt fogadalmat tettek, hogy a Tiszta-földön fognak újjászületni. Ezt Amitábha Buddha képmásának vizualizációján keresztül kívánták elérni. Később egy Tanluan nevű szerzetes (476–542) kidolgozta azt az elméletet, mely szerint két úton lehet megvalósítani a megvilágosodást, az egyik nehéz, a másik könnyű. A nehéz ösvény a buddhizmus hagyományosan elfogadott gyakorlatait jelenti, amelyre szerinte csak a legkiválóbb bölcsek alkalmasak.

A könnyen követhető ösvény az Amitábha megváltó erejébe vetett hitet jelenti. E hit által halála után a követő a Tiszta-földön születhet újjá, ahol minden feltétel adott ahhoz, hogy rövid időn belül megvilágosodjék, és ahonnan nem zuhanhat vissza alacsonyabb létformákba. Ennek érdekében külön-

bőző gyakorlatokat kell végezni, melyek közt legfontosabb az invokáció, vagyis Amitábha nevének állandó ismételtetése. Az Amitábha-kultuszt a nép körében terjesztő Daochuo (562–645) már azt hirdette, hogy saját korának züllött és alantas körülményei között senki sem érheti el a maga erejéből a megvilágosodást, így az egyetlen lehetőség Amitábha megváltó erejében bízni, benne hinni, és órá hagyatkozni. Az iskolán belül máig ez a fő álláspont.

A virágkor

A Tiszta-föld a Tang-korban (618–907) vált a legfontosabb kínai buddhista iskolák egyikévé. Ebben a korban rengeteg világi hívő és szerzetes csatlakozott a kultuszhoz, mivel gyakorlása – Amitábha nevének ismételtetése – rendkívül egyszerűnek, ígérete pedig – a nyugati paradicsomban való újjászületés – mindenki számára kívánatosnak bizonyult. Míg az elit filozófiai iskolák egy életen át tartó szorgalmas tanulást és meditációt követeltek, addig a Tiszta-föld gyakorlójának elég volt hinnie Amitábha erejében, nevét ismételtetni, őt dicsőíteni, vagy esetenként alakját vizualizálni. Az iskola rendkívüli befolyását, illetve a második pátriárkának nevezett Shandao (613–681) munkájának eredményességét bizonyítja, hogy a Longmen barlangtemplomokban 640 és 710 között Amitábhának száztizennyolc, Sákjamuninak viszont mindössze tíz ábrázolása készült. Az irányzat népszerűségét növelték a Tang-kor második felén végigvonuló zavargások, belháborúk, az általános zűrzavar és a létbizonytalanság. Ilyen körülmények között nem meglepő, hogy az emberek fogékonyá váltak egy olyan eszme iránt, amely a földi világ nyomorúságából való menekvés gyors és egyszerű módját kínálta, és egy gyönyörű és boldog mennyei világ képzetét tárta a hívek elé.

A nyugati paradicsom

A Tiszta-föld iskola szent szövegei egy olyan világról mesélnek, ahol csodálatos fák és növények nőnek, varázslatos madarak énekelnek, és tarka ruhájú égi lények repkednek a levegőben. A nyugati paradicsomot ábrázoló – rendkívül népszerű és nagy számban készí-

tett – festményeket Amitábha ragyogó alakja uralja, körülötte helyezkednek el bódhiszattvái, elsősorban Guanyin, majd a megmentett lények tömegei. A képek gyakori motívumai a különböző hangszereken játszó zenészek és a libegő ruhájú, kecses alakú táncosnők, akik a paradicsom lakóit szórakoztatják. A híres dunhuangi falfestmények között számos ilyen ábrázolást találunk, melyek a Tang-korban váltak közkedvelté.

Amitábha nevének – kínaiul: Amituo Fo – ismételtetése napjainkban is rendkívül népszerű a kínai szerzetesek és világi hívők körében, és többek között hétköznapi szituációkban is használják, például köszönés és köszönetnyilvánítás helyett.

Pap Melinda

Kína a mozgófilm megjelenése óta a filmművészet egyik központja, s a kínai filmipar ma a világ egyik legnagyobbja. Az utóbbi évtizedek kínai filmtermésében megtalálhatók mind a nagy sikerű közönségfilmek, mind a nemzetközi díjakkal elhalmozott művészi alkotások. A kínai világsztárok már Magyarországon is ismertek, s a kínai filmek sem teljesen elérhetetlenek számunkra.

A mozgófilm igen korán, már 1896-ban eljutott Kínába, az első filmvetítést Shanghaiban tartották egy varietéműsor keretében. A legelső hazai felvétel 1905-ben készült: ez a *Dingjunshan* című, a *Három királyság regényes története* egyik jelenetét feldolgozó pekingi ope-

rát örökítette meg, ám a kópia azóta megsemmisült. Az első ténylegesen is ránk maradt film a *Gyümölcsárús* (*Zhiguoyuan* avagy *Laogong zhi aiqing*), egy alig harmincperces némajáték 1922-ből.

Kelet Hollywoodja

A húszas-harmincas évek a hazai filmipar első fénykora. A központ Shanghai, melyet csakhamar Kelet Hollywoodjaként kezdtek emlegetni. A két nagy filmstúdió (Lianhua és Mingxing) folyamatos vetélkedése rendkívüli produkáló képességet eredményezett, szinte futószalagon gyártották a filmeket. Az egyes színészek körül a maitól mit sem különböző sztárkultusz alakult ki, így a kedvencek közé tartozott például az „aranyhangú” Zhou Xuan vagy a „kínai Greta Garbónak” titulált, nagyon fiatalon elhunyt Ruan Lingyu. A korszak filmjeihez gyakran a baloldaliság szellemében választottak témát, az alacsonyabb néprétegek nehézségeire hívva fel a figyelmet. E baloldali mozgalom nyitófilmje a *Selyemhernyó* című Mao Dun-regény feldolgozása volt (*Chuncan*, 1930), s több mű foglalkozott a nők kiszolgáltatott helyzetével.

Ahogy a világháború elérte Shanghait, úgy állt le szinte teljesen a független filmgyártás, bár az egyelőre még szabad külföldi enklávéban belül rövid ideig még készítették filmeket. A megszállókkal szembeni ellenállásra buzdít például a *Mulan-történet* 1939-es feldolgozása. (Természetesen ezzel párhuzamosan kifejlődött egy kollaboráns filmipar is, amit a magát kínainak kiadó japán színésznő, Li Xianglan népszerűsített.)

A polgárháború éveitől, 1947-ben készült eposz, a *Tavasszal keletnek árad a folyó* (*Yi jiang chun shui xiang dong*) egy középosztálybeli család viszonytagairól szól a háború alatt és után – a

Sárkány a mozivásznon

A kínai film története

mű három nemzedék története három órában. Újfajta irányzatot képvisel a rövid életű Wenhua Stúdió: a politikai-társadalmi üzenetet mellőzve az emberi kapcsolatokra koncentrált. A *Kisvárosi tavasz* (*Xiaocheng zhi chun*, 1948) című drámát nem véletlenül sorolta első helyre a Hongkongi Filmkritikusok Szövetsége 2005-ben, a „legjobb 100 kínai film” szavazás során. (2002-ben pedig Tian Zhuangzhuang rendezésében újabb feldolgozás is készült.)

A maói évek

A kommunisták 1949-es győelmével a filmipar alapjaiban rázkódik meg: megszüntetik a korábbi filmstúdiókat, és tilos a '49 előtti kínai filmek vetítése – a külföldi filmek pedig, beleértve a hongkongiakat is, teljességgel ki vannak zárva. A Pekingi Filmakadémián megkezdik az új rendezői gárda kiképzését az új igényeknek megfelelően, illetve sokakat Moszkvába küldenek a szovjet filmgyártás tanulmányozására. A korszak nagy port kavart filmje a *Wu Xun élete* (*Wu Xun zhuan*, 1961) – a címszereplő késő Qing-kori reformer hívta fel elsőnek a figyelmet a népművelés fontosságára, és pénzt gyűjtött, hogy a szegények számára iskolát alapítson. Mao elnök személyesen közölt róla bírálatot, azt hangsúlyozva, hogy Wu a feudális rendszer támogatója volt. Ezután a filmesek kezét egyre szorosabban megkötötték, s a kulturális forradalom alatt nyolcra csökkent az engedélyezett filmek száma, közülük a legismertebbek a *Vörös asszonycsapat* (*Hong se niangzi jun*, 1961, 1970) című forradalmi opera feldolgozásai volt.

Az ötödik nemzedék

A kulturális forradalom végével lassan kezdett csak éledezni a filmipar, és csak egy évtizednyi útkeresés után áll újra talpra. Ez az 1982-ben a Pekingi Filmakadémiáról akkoriban frissen kikerült, mára világhírnévre szert tett rendezők egy csoportjának köszönhető. Zhang Yimou, Chen Kaige, Zhang Junzhao, Hu Mei, Tian Zhuangzhuang – ők alkotják az ún. ötödik nemzedéket.

A legelső két ötödik generációs film – Chen Kaige *Sárga föld* (*Huang tudi*, 1984) és Zhang Junzhao *Egy és nyolc* (*Yige he bage*, 1984) című műve – már érett alkotások, amelyek a *Kisvárosi tavasz* szellemében az ember–ember közti kapcsolatok ábrázolására koncentrálnak a társadalmi üzenetek helyett. (Az ötödik generáció szoros összedolgozását mutatja, hogy mindkét film operatőre Zhang Yimou volt.)

Az 1980–90-es évek meghatározó műfaja az ún. „sebhelyek” művészete volt – végre lehetőség nyílt vallani a kulturális forradalom alatt elszenvedett sérelmekről, személyes tragédiákról. Szinte mindegyik neves rendező keze alól került ki legalább egy mű ebben a kategóriában.

Zhang Yimou

A kínai rendezők közül alighanem Zhang Yimou neve ismert a legszéle-

sebb körben. Ő vezényelte le a pekingi olimpia nyitóünnepségét, korai filmjeivel pedig eredményesen szerepelt a nagy nemzetközi filmfesztiválokon. Ezek rendszerint az 1920–30-as évek vidéki Kínájában játszódnak, képet adva az akkori társadalomról – *Vörös cirokmező* (*Hong gaoliang*, 1987), *Ju Dou* (1990), *Vörös lámpások* (*Da hong denglong gaogao gua*, 1991). Mindegyikben Gong Li játssza a független gondolkodású, éles eszű főhősnőt, aki az évszázados társadalmi béklyók alól keresi a szabadulást – Gong Li személyisége a filmek egészét betölti, és alapvetően meghatározza a '90-es évek kínai moziját.

A nosztalgikus hangvételű *Az utolsó út* (*Wo de fuqin muqin*, 1999) már az '50-es években játszódik: egy vidékre került tanító és egy helybeli lány (Zhang Ziyi egyik első alakítása) románca. Szintén a falusi életet ábrázolja a dokumentumfilm-szerűen forgatott, Arany Oroszlánnal díjazott *Teljes a létszám* (*Yi ge dou bu neng shao*, 1999). Ebben egy tizenhárom éves diáklányt bíznak meg az alsósok tanításával, és amikor az egyik gyerek otthagyja az iskolát, egymaga indul a nagyvárosba felkutatni. Az igen termékeny Zhang Yimou szinte minden műfajban kipróbálta magát. Rendezett családi vígjátékot, fekete komédiát, triádfilmet, lélektani drámát, illetve újabban rekord-költségvetésű történelmi tablóival került a címlapokra.

Chen Kaige és Tian Zhuangzhuang

Chen Kaige az után tett szert világhírré, hogy 1993-ban az *Isten veled, ágyasom!*-ért (*Bawang bie ji*) Arany

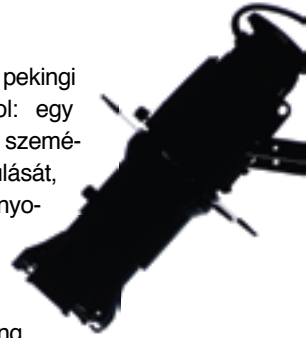
Pálmát kapott. A film a pekingi opera világába kalauzol: egy nagyszerű előadópáros személyes kapcsolatának alakulását, illetve azt követhetjük nyomon, hogy a huszadik század eseményei miként hatottak életükre.

A Leslie Cheung (Zhang Guorong) játszotta karakter sok tekintetben Mei Lanfangról, a pekingi opera legnagyobb alakjáról lett mintázva. A híres operaszínészről Chen Kaige végül 2008-ban életrajzi drámát is forgatott (*Mei Lanfang*). A *Császár és a gyilkos* (*Jing Ke ci Qin wang*, 1998) című történelmi filmje pedig egy ismert ókori történet, az Első Császár elleni sikertelen gyilkossági kísérlet feldolgozása. Az 1920-as években játszódó *Csábító holdban* (*Fengyue*, 1996) a vidéki nagybirtok ópiumfüggő örökösnoje (Gong Li) a külvilágtól teljesen elzárva nő fel, az egyetemről eljött unokafivére (Leslie Cheung) vezet be a züllött shanghai-i életbe.

Tian Zhuangzhuang egyik védjegye a nemzetiségi kultúrák iránti elkötelezettsége, készített mongol és tibeti témájú filmeket – *A lótolvaj* (*Dao ma zei*, 1986) –, legutóbb pedig a délnyugati kínai hegyek közt vezető karavánút mentén lakókról forgatott dokumentumfilmet (*Delamu*, 2004). Életrajzi drámával tisztelgett a máig az egyik leghíresebb go-játékosnak számító, kínai születésű, de Japánban karriert befutott Go Seigen előtt (*A go-mester*, *Wu Qingyuan*, 2006).

A hatodik nemzedék

A hatodik vagy „urbánus” generáció tagjai (vizsgálódásuk fő színtere ugyanis is a nagyváros) élesen szakítanak az ötödik nemzedék konvencióival, sőt nyíltan szembeszegülnek elődeikkel.

Szerintük az ötödik generációs mesterek a nagy nemzetközi elismertség és a központi vezetés támogatása miatt elkényelmesedtek, nem képesek újítani sem stílusban, sem témában. A hatodik generációs, minimális büdzsével és sokszor amatőr színészekkel dolgozó non-konformista rendezők ezzel szemben a lehető legmerészebb témákhoz nyúlnak, erős társadalomkritikát fogalmazva meg, gyakran a legkevésbé sem burkolt formában.

Wang Xiaoshuai első filmjei a '90-es évek pekingi művészvilágáról adnak képet, a szereplők sokszor a rendező önmagukat játszó művészbáratai. Később Berlinben a zsűri nagydíját nyerte el 2001-es alkotása, a *Pekingi bicikli* (*Shiqi sui de danche*) – a vidékről a fővárosba keveredett fiú egy futárszolgálatnál vállal munkát, ahol új biciklit bíznak rá, ám az értékes járművet ellopják... Az alaptörténet megegyezik az olasz realizmus klasszikusával (*A biciklitolvaj*, 1948), csak épp a tizenévesek világába áthelyezve. A 2005-ös *Shanghai-i álmok* (*Qinghong*) Cannes-ban nyerte el a zsűri díját.

Zhang Yuan filmjeinek többsége dokumentumjellegű, így a *Mama* című (*Mama*, 1990) egy fogyatékos fiát nevelő anya küzdelméről szól – ez az első független film a szárazföldi Kínában. 1991-ben a rock sztár Cui Jian közreműködésével forgatta le a *Pekingi fattyakat* (*Beijing zazhong*) a pekingi underground világáról. Később Zhang forgatott filmet alkoholizmusról, homoszexualitásról és más érzékeny témákról. Megkapóan aranyos a

legutóbbi filmje, amely egy bentlakásos óvodában játszódik: az újonnan beíratott kislány nehezen alkalmazkodik a szigorú szabályokhoz, de hogy „kis piros virágokat” kapjon, jól kell viselkednie (*Kis piros virágok*, *Kanshang qu hen mei*, 2006).

Jia Zhangke némileg kilóg a sorból – ő a városi környezet helyett inkább a vidékre összpön-

tosít. Vándorszínészek életét kíséri végig a 2000-es *Peronban* (*Zhantai*), a 2002-es *Ismeretlen örömök* (*Ren xiaoyao*) pedig mai fiatalok útkeresését ábrázolja (az alig két hét alatt egyetlen digitális kamerával forgatott film versenyben volt az Arany Pálmaért). A Jangce szabályozása során elárasztott Fengjie faluba helyezett drámája (*Csendélet*, *Sanxia haoren*, 2006) pedig Arany Oroszlánt nyert.

Érdemes még megemlíteni Lou Ye és Jiang Wen nevét – alkotásaik számos nemzetközi díjat nyertek, de rengeteg vitát is kiváltottak.

Hongkong és a wuxia

A saját hagyományokkal rendelkező hongkongi mozi nagy múltra tekint vissza, és a század elején Shanghai után a második helyen állt a filmgyártásban. A korai időszakot a klasszikus *wuxia* – vagyis régi harcművészekről szóló – regények, illetve a különböző operák feldolgozásai jellemezték. A világháború után pedig jó ideig a táncos-zenés melodramák uralták a piacot. Ezek közül kiemelkedik a Shaw testvérek produkciója, a „pillangó szerelmesek” népszerű románcát feldolgozó *Őrök szerelem* (*Liang Shanbo yu Zhu Yingtai*, 1963). A '60-as években kezd újra erőre kapni a *wuxia* műfaja. A *wuxia* eredetileg az irodalomból vett elnevezés, és egy több évszázados hagyománnyal rendelkező epikus műfajra utal. A történetek középpontjában az igazságért küzdő, nemes jellemű, önfeláldozó hős áll, aki rendszerint valamely titkos harcművészeti iskola beavatottja, és emberfeletti képességekkel rendelkezik. A *wuxia* irodalom nagy klasszikusa a *Sárkánykapu fogadó* (*Longmen kezhan*), melyből 1967-ben hongkongi-taiwani koprodukcióban készült film. A *wuxia* műfaj és a rendező, King Hu (Hu Jinquan) nemzetközi elismertségét mutatja, hogy 1971-es másik filmje, a *Csipetnyi zen* (*Xia nü*) Cannes-ban technikai fődíjat kapott. Az erősen szimbolikus történetet áthatja a buddhista filozófia.

1971 jelentős évnek számít a hongkongi filmtörténetben – ez évben lépett ugyanis színre a „Sárkány”. Bruce Lee (Li Zhenfan, Li Xiaolong) máig a hongkongi mozi legismertebb figurája,

A filmek elérhetősége

A kínai mozi száz éve alatt jó néhány olyan film készült, amelyet mindenképpen érdemes megnézni. Hozzájuk félni viszont nem könnyű, sokat csak a filmfesztiválok alkalmával vetítenek le egyszer. Magyarországon különösen nehéz helyzetben van a néző, hiszen a kínai filmek – különösen a művészfilmek – többsége egyáltalán nem kerül kereskedelmi forgalomba. Ugyanakkor a számos közönségfilm beszerezhető a nagyobb videotékákban, különösen azok, amelyek a nagy nemzetközi sztárok nevéhez fűződnek. Művészfilmekért érdemes ellátogatni valamelyik Odeon kölcsönzőbe (odeon.hu), emellett a Duna TV műsorát sem árt figyelemmel kíséreni. Az interneten szinte minden beszerezhető (asiatorrents.com, asiantorrentz.com, avistaz.com), de a letöltések csak a hivatalos fizetős oldalakról legálisak. Az ELTE Konfuciusz Intézet Filmklubjában havonta egyszer ingyenesen megtekinthető egy kínai film, a program a konfuciuszintezet.hu oldalon olvasható.

a '70-es évek ikonja. Saját kungfu irányzatot hozott létre, s filmjei nyomán nyugaton hirtelen megnőtt a távol-keleti harcművészetek iránt érdeklődés. A *wuxia* műfaj neki köszönhetően új formát nyert, és most először a cselekmény a jelenkorba tevődött át. Bruce Leenek tragikusan rövid élete alatt csupán négy filmje készült el, az ötödiket csak 1973-as halála után, 1978-ra fejezték be.

Bruce Lee elvesztésével a hongkongi filmipar nehezen birkózott meg, egy sor utánpótlással próbálták pótolni a pótolhatatlant. Végül 1978-ban je-

lentkezett áttörés, *A kobra* (*She xing diaoshou*) piacra dobásával. Ezúttal Jackie Chan (Chen Gangsheng, Chen Long) volt az, akinek sikerült megújítania a mozit a kungfu vígjáték feltalálásával. *Ágyúgolyó futam*, *Részeseges mester*, *Rendőrsztori*, *Balhé Bronxban* stb. – pörgős bunyójelenetek, látványos városi robbantások, és egy némileg kelekótya, de szeretnivaló főhős.

A '90-es évek elején újabb filmcsillogást tünt fel Hongkong egén: Jet Li (Li Lianjie), aki Tsui Hark (Xu Ke) többrészes eposzában alakította a népi hőst, Wong Fei Hungot (*Kínai történet*, *Huang Feihong*, 1991–97).

Triádok a filmvászonon

Egy másik ismert hongkongi műfaj képviselnek a triádfilmek. John Woo (Wu Yushen) 1986-os *Szebb holnapja* (*Yingxiong bense*) volt a műfajteremtő klasszikus, mint ahogy Chow Yun-fat (Zhou Runfa) karrierje is innentől ível magasra, és lesz meghatározó a következő több mint egy évtizedben (több mint 134 filmben szerepelt!). Ő teremtette meg a „cool” gengszter prototípusát, aki bár a rossziúk közé tartozik a rendőrség szerint, de azért mégis inkább jó – nemes lelkű, az elvei mellett mindvégig kitartó figura, aki az elszennvedett igazságtalanság megtorlásáért ragad fegyvert. Ami pedig az akciót illeti, a tűzpárbajok megkomponáltság és koreográfia terén semmivel nem maradnak el a *wuxia* filmek mögött.

De ha valamit sokat ismételnék, az előbb-utóbb unalmassá válik, így a tisztán fekete és fehér hősök epikus küzdelme is lekerült a műsor-

ról. A *Fiatalkor és veszélyes sorozat* (*Guhuozei*, 1996–2001) adott újabb lökést a triádfilmeknek, azokat a fiatalokat állítva a középpontba, akik frissen nyertek bebocsátást a „családba”, és még keményen meg kell küzdeniük a feljebbjutásért.

A triádfilmek harmadik hulláma a *Szigorián piszkos ügyekkel* (*Wu jian dao*, 2002) kezdődött. Itt a maffia és a rendőri erők továbbra is szemben állnak ugyan egymással, de a határ közöttük mintha kezdene elmosódni. A történet a beépített titkos ügynökökre koncentrál, akik számára egyre kevésbé egyértelmű, ki hova is tartozik valójában. (A nagy sikert aratott filmből két további rész, illetve egy amerikai feldolgozás is készült, utóbbi Martin Scorsese irányítása alatt.)

Egészen más hurokat penget újhulámos filmjeivel Wong Kar-wai (Wang Jiawei). Egyedi stílusa semmivel sem téveszthető össze, ha már láttunk tőle filmet, utána elég egy röpke részlet, és azonnal felismerjük, hogy az ő rendezése. Különös atmoszféra lengi körül munkáit, amely még órákkal a vetítés vége után is továbbkíséri a nézőt.

Kínai film határok nélkül

Ang Lee 2003-as *Tigris és sárkányának* (*Wo hu cang long*) világsikere új csatornákat nyitott meg a kínai mozi

számára. Így a központi vezetés támogatását elnyerve hatalmas beruházással sorra készülnek az újabb szuperprodukciók. A határok is megszűnnek látszólag, a hongkongi–taiwani–szárazföldi filmipar krémje vállvetve munkálkodik a publikum szórakoztatásán. Nemzetközileg elismert rendezőkkel és a sinoszféra egészében, sőt immár külföldön is nagy rajongótáborral rendelkező hongkongi, taiwani, illetve szárazföldi sztárok közreműködésével készülnek a rekord-költségvetésű filmek – új típusú, effektekben bővelkedő *wuxia*ák, nagyszabású történelmi drámák, vagy épp irodalmi feldolgozások.

Az idei év legnagyobb vállalkozásának Hu Mei monumentális életrajzi drámája ígérkezik Konfuciuszról. A rendezőnő korábban Kangxi, illetve Han Wudi császárról forgatott annak idején rekordnézettségű tévésorozatot, így neve elég ismert Kínában. Most pedig nem más, mint Chow Yun-fat alakítja a nagy tanítót, míg a női főszerep Zhou Xunnek jutott. Aligha kétséges, hogy világszerte erre a filmre is szép számban fognak jegyet váltani.

Szabó Blanka

Zhejiang, a Kanyargó-folyó tartománya

Zhejiang Kína egyik leggazdagabb tartománya – nemcsak lakóinak jövedelmét tekintve, hanem látnivalókban, természeti szépségekben, történelmi nevezetességekben is. A vidék nagyjából ezer éve vált ipari, kereskedelmi, kulturális központtá, s a mai kínai gazdasági csodának is az egyik motorja ez a terület.

A Zhejiang név jelentése „Kanyargó-folyó”, ami a tartományt kettészelő Qiantang-folyóra utal. A Jangcétól délre, a keleti tengerparton fekvő tartomány területének 70%-a hegyvidék, de az alföldeken, folyóvölgyekben intenzív földművelés folyik, a tengerparti sáv pedig a halászat hagyományos központja. Egyrészt a művelhető földek szükségének és a nagy népsűrűségnek, másrészt a vízi utak sűrűségének és a helyiek találékonyságának köszönhetően Zhejiang életét az ipar, a kereskedelem és az ezzel járó városi lét határozza meg. Manapság a terület a turisták fontos úti célja is, hiszen mind természeti szépségekkel, mind történelmi emlékekkel bőven el van látva.

A tartományi székhely

Hangzhou, a tartomány székvárosa – Budapest testvérvárosa – a 12–13. században a Déli Song-dinasztia fővárosaként milliós lakosságával a világ talán legnagyobb városa volt. Marco Polo az általa Kinszének nevezett település pompájáról olyan lenyűgöző leírást adott, hogy az a korabeli Európában teljességgel hihetetlennek tűnt – pedig a régészeti és írásos források bizonyítják, hogy a velencei kalmár beszámolója néhány túlzástól eltekintve igencsak pontos volt. S Hangzhou ma is Kína egyik legszebb és legélhetőbb nagyvárosa. Gazdagságához hozzájárult, hogy itt ért véget az Észak-Kínáig húzódó Nagy-csatorna, amelynek itteni szakasza ma is hajózható – érdemes áthajózni rajta Suzhouban, „Kelet Velencéjébe”, a régió másik központjába.

Hangzhou fő látványossága az 5,6 km² felszínű Nyugati-tó (Xihu), amelyet keletről a város, a többi irányból pedig hegyek sora határol. A gátakkal, szigetekkel szabdalta tavon csónakázni olyan

elfoglaltság, amely egy évezrede minden kínai számára egyet jelent a kikapcsolódással, a természet szépségének élvezetével. Ma is naponta ezrek, tízezrek érkeznek ide Shanghaiból és más nagyvárosokból, csak hogy a Nyugati-tavat láthassák. A tó környékén számtalan évszázados műemlék, étterem, pavilon, templom, forrás és szuvenírárus várja a látogatókat, s ma már nyugati típusú bárókból, sörözőkből sincs hiány. Egy szigeten található a híres, 16. századi Tó Szíve pavilon (Huxing ting); a tóból emelkedik ki Hangzhou jelképe, a három bójaszzerű kőpagoda, amelyekben a Hold ünnepén gyertyát gyújtanak; a tótól nem messze található Yue Fei, a 12. századi hős tábornok emléktemploma. A helyiek legkedveltebb kirándulóhelye a tótól 4 km-re található Lélek Rejteke kolostor (Lingyin si), egy hatalmas park templomépületekkel, pagodákkal, sziklafaragványokkal. Innen nincs túl messze a Sárkány kútja (Longjing) nevű karsztforrás – ennek környékén természetik Kína leghíresebb teafajtáját, a Sárkánykút-teát (Longjing cha).

A Sárkánykút-tea mellett a város híres termékei a selyemképek, a bambuszvázas napernyők és a szantálfa legyezők, bár igazán szép darabra – és valódi helyi teára – nem könnyű akadni.

Nagy Yu városa

Hangzhoutól 60 km-re keletre fekszik a Shaoxing nevű kisváros – a „kis” természetesen kínai léptékkal értendő –, amely nagy szülöttjeiről, műemlékeiről és boráról híres. A legenda szerint innen származik a Nagy Yu nevű kultúrhérosz, aki a Kr. e. 3. évezredben megfékezte a Kínát sújtó árvizeket, s megalapította az első dinasztiát. Shaoxingi sírja és temploma kedvelt kiránduló- és zarándokhely. A csatornákkal szabdalta város-

ból – ahol érdemes kipróbálni a helyi nevezetességnek számító pedálos csónakot – Nagy Yun kívül olyan hírességek származtak, mint Wang Xizhi, minden idők legnagyobb kalligráfusa, Lu Xun, a legtekintélyesebb 20. századi kínai író és Zhou Enlai, Kína volt miniszterelnöke. Számos velük kapcsolatos emlékhely megtekinthető a városkában. A település leghíresebb terméke a helyi bor (Shaoxing jiu). A rizsből erjesztett, édeskés, 14 fokos italt melegítve fogyasztják, s főzéshez is használják.

Ningbo és a Putuo-sziget

A tengerparton fekszik Kína egyik legnagyobb kikötővárosa, Ningbo. A virágzó város legnagyobb büszkesége a Tianyi ge, Kína legrégebbi könyvtára. A 16. században alapított intézmény ma 300 ezer kötetet őriz, köztük számos ritkaságot. Ningbóból több híres templom is megközelíthető, például a Baoguo si (amelynek 11. századi fa főcsarnoka egyetlen szög felhasználása nélkül épült), Asóka király temploma (Ayu wang si), illetve az Ég Gyermeke kolostor (Tiantong si) – ez utóbbi Kína egyik legnagyobb chan buddhista kolostora.

A legtöbb turista azonban nem ezek miatt érkezik Ningbóba, hanem azért, hogy innen közelítse meg Kína négy buddhista szent hegyének egyikét, a Putuoshant. A Putuoshan valójában

egy mindössze 12 km² területű sziget, csúcsa sem magasabb 291 m-nél. Jelentőségét az adja, hogy ez Guanyin bódhiszattva – a könyörületesesség istennője – kultuszának fő központja. Valaha háromszáz kolostor működött itt, ma már jóval kevesebb, de a szigeten még mindig élénk vallási élet zajlik. Aki pedig már megtekintette a templomokat és a 33 m magas Guanyin-szobrot, az a sziget homokos tengerparti strandjain pihenheti ki magát.

Híres hegyek

Ningbótól délre húzódik a Tiantai-hegység, amely szintén fontos buddhista központ: innen ered az egyik leghíresebb kínai iskola, a Tiantai (lásd *Konfuciusz Krónika*, 2009/2.) A Zhiyi által másfél ezer éve alapított tanítás legfőbb temploma, a 600 helyiségből álló Guoqing si a járási székhelytől, Tiantai városkától néhány kilométerre található. A meredek sziklafalakkal, gyönyörű kilátást nyújtó csúcsokkal, látványos vízesésekkel tarkított hegységben ezen kívül is számos buddhista emlékekkel találkozhatunk.

A tartomány tengerhez közel eső részén emelkedik a Yandangshan, vagyis a „Vadludak zombékjának hegye”. A kemény vulkáni kőzet alkotta hegységet elsősorban furcsa alakú sziklaképződményei, barlangjai, illetve kolostorai teszik évszázadok óta kedvelt turistacélponttá. Itt található Kína egyik legnagyobb vízesése, a Dalongqiu, ahol 190 m magasról zuhog le a víz.

A tartomány többi részétől a Yandangshan vágja el Wenzhou tengerparti városát, amely elsősorban lakóiról híres: a rafinált wenzhoui üzletembereket Kínán belül is számos legenda övezi, s a kínai kivándorlók – így a Magyaror-

szágon élő kínaiak – számottevő része is közülük kerül ki.

Jinhua és Yiwu

A tartomány központjában helyezkedik el Jinhua, ahol világhírű sonka készül a fekete fejű és farú, fehér testű Jinhua-sertésből. A városkában jó néhány ősi műemlék is található, de elsősorban a környékbeli barlangok miatt keresik fel a látogatók. A Két Sárkány-, a Jégtartó Edény- és az Igazságra Néző-barlang a leghíresebb kínai barlangok közé tartoznak.

Közigazgatásilag Jinhua-hoz tartozik Yiwu, de manapság jóval ismertebb nála: az utóbbi években a város a fogyasztási cikkek nagybani kereskedelmének globális központja lett. Az itt található gigantikus méretű piacokra jár a világ árubeszerzőinek jelentős része. Ha „Made in China” feliratú árucikket látunk a sarki boltban, nagy eséllyel fogadhatunk rá, hogy a termék megfordult Yiwuban.

Nyelv, konyha, opera

Nyelvileg Zhejiang rendkívül megosztott. Bár a lakosok többsége beszéli a mandarin kínait, a többség anyanyelve a – Shanghaiban is beszélt – *wu* nyelvjárás, illetve valamelyik alnyelvjárása. A *wu*-nak más-más dialektusát beszélik Hangzhouban, Shaoxingben, Ningbóban, Wenzhouban és egyéb helyeken, s ezek esetenként egymás számára is érthetetlenek. Ráadásul a tartományban sok a más nyelvű területről

érkezett bevándorló és vendégmunkás is, a fujiani határon pedig a *min* nyelvjárást beszélik. Mindenesetre a városokban mandarin nyelvtudással jól el lehet boldogulni.

A zhejiangi konyha a nyolc nagy kínai gasztronómiai iskola egyike, s maga is több ágra tagolódik. A leghíresebb a hangzhoui változat, de ismert a shaoxingi, a ningbói és a wenzhoui irányzat is. Mindegyiknek jellemzője, hogy friss alapanyagokból dolgozik, kevés zsiradékot használ, s lágyabb ízekre és telt illatokra törekszik. (Bővebben lásd: *Konfuciusz Krónika*, 2009/2.)

Zhejiang a szülőföldje a kínai opera egyik legnépszerűbb fajtájának, a *yuejünek*. A stílust romantikus, szerelmes témák, lágy dallamok jellemzik, az arcokat nem vagy alig festik, s újabban a férfi szerepeket is nők játsszák. Ha Zhejiangban járunk, *yuejü* éneklő kisebb csoportokkal találkozhatunk parkokban, tereken, de a helyi tévék is minden este közvetítenek előadást.

Zhejiang egész más világ, mint Észak-Kína hatalmas síkságok uralta, rendezettebb, merevebb, átpolitizáltabb területei. A tartomány arculatát a kultúra és a kényelem szeretete, a gazdagság, az eleveenség és az éjjel-nappal zajló üzletelés határozzák meg. Akár a természeti szépségek, akár a történeti-kulturális emlékek, akár a jó üzleti lehetőségek érdekelnek minket, nem bánjuk meg, ha idelátogatunk.

Salát Gergely

Zhuangzi, a szabadon kóborló

Zhuangzi az egyik leghíresebb taoista gondolkodó volt, műve pedig az *Út és Erény* könyve mellett a legismertebb taoista alkotás. Tanításában megjelennek ugyan a legalapvetőbb taoista fogalmak (nem-cselekvés, *dao* stb.), stílusa, gondolkodásmódja mégis teljesen egyedi a kínai filozófiában. Kora legtöbb gondolkodója azt vizsgálta, hogy miként lehet rendet tenni a kaotikus külső világban – Zhuangzi viszont azt kereste, hogyan lesz béke, rend az egyén belső világában.

Zhuangzi (más néven Zhuang Zhou) a Hadakozó fejedelemségek korában, valamikor a Kr. e. 4. század második felében élt. Műve, a *Zhuangzi*, mely a kor szokásának megfelelően a szerző nevét viseli, nemcsak filozófiailag, hanem szépirodalmilag is értékes olvasmány. A könyvben fura alakok, mitológiai lények és a szokásostól eltérő módon megjelenített ismert személyek, filozófusok bukkannak fel. Zhuangzi sajátos stílusban, anekdotákba, különös történetekbe szöve fejt ki tanításait.

A dolgok átalakulása

Zhuangzi szerint a dolgok spontán, szüntelen, az ember által nem befolyásolható átalakulásban vannak. A dolgok átalakulása soha nem ér véget, s az emberi világ fogalmaitól függetlenül zajlik. Ezzel kerül összeütközésbe az elvárásokkal teli emberi világ, amely beteljesülést, létrehozást foglal magában, vagyis olyan dolgokat, amelyek szemben állnak az Ég spontán működésével.

Éginek és emberinek ebben a szembenállásban látja Zhuangzi az emberi élet visszásságainak gyökerét.

A szabad kóborlás

Zhuangzi központi témája a fizikai test és az emberi világ által létrehozott kötelek meghaladása, a fenti elmentmondás feloldása. Ugyanis amíg a külső és belső kötelek általi valóság a meghatározó számunkra, addig kimerítjük magunkat a hírnévért, vagyonért, érdekért és jó társadalmi megítélésért folytatott küzdelemben. Zhuangzi célja túllépni ezen a mechanizmuson – önfeledt állapotban a világban járva-keelve, de attól elhatárolódva átélni a dolgok szüntelen alakulását, megélni, hogy mi is részei vagyunk az Égből, a *daó*ból fakadó szüntelen változásnak.

A dolgok egyenlősége

A „dolgok egyenlősége” nem más, mint a dolgokra nem megkülönböztetően, nem valamilyen szempontból tekinteni. Ha az ember a világot nem – az önmagával való – szembenállásban éli meg, akkor, ahogy a külvilágra tekint, már nincs meg benne az „önmaga” fogalma, és így az „önmagából” való kiindulás mozzanata. Amikor megszűnik a dolgok valamilyenként való szemlélése, akkor az elkülönülés a „magam” és a „mások” viszonyában is semmivé foszlik, így a szembenállás helyébe a dolgok egyenlőségének élménye kerül.

A bölc és a kormányzás

A kor többi gondolkodójánál a bölc az eszményi uralkodó megtestesítője, aki – elérve az adott tanítás szellemi magaslatába – megfelelően tudja irányítani az Égalattit. Zhuangzi bölcse azonban nem foglalkozik a kormányzás kérdésével. A bölc nála az emberi világhoz való hozzáállásának megváltoztatásával, a dolgoktól egyfajta távolságtartásban éli az életét. Ugyanakkor, ha a sorsa révén mégis a kormányzással vagy a világ ügyeivel kell foglalkoznia, akkor nem tér ki kötelessége elől, így nem szegül szembe a sorssal, az Ég akaratával. Így a dolgok alakulásának spontaneitását elfogadva, a világban a dolgok között járja a maga égi útját.

Utóélet

Zhuangzi éles elméjű kritikusként nem csak kora gondolkodóinak bírálatát adja. Meglátásai a dolgokról, a világról, az ember és a világ viszonyáról korokon átívelve mind a mai napig megragadják az olvasókat. Tanításai az Éggel, a *daó*val való harmónia elérésének, az Égtől kapott igaz valónk kiteljesítésének gondolatával a kínai filozófia későbbi gondolkodóira voltak nagy hatással, szellemi gyakorlatai pedig a vallásos taoizmus és a buddhizmus – elsősorban a *chan* – meditációs elméletét és technikáját befolyásolták.

Szojka Éva Szilvia

Konfuciusz-kvíz

A Konfuciusz Krónika újból vetélkedőt hirdet olvasói számára. A feladat egyszerű: az alábbi tíz kérdésre kell válaszolni, s a megfejtéseket e-mailben vagy postai úton eljuttatni az ELTE Konfuciusz Intézethez 2010. augusztus 15-ig. A kérdésekre a válaszok megtalálhatók a Konfuciusz Krónika jelen számának cikkeiben.

1. Melyik filmet rendezte Zhang Yimou?

- a. *Isten veled, ágyasom!*
- b. *Teljes a létszám*
- c. *A go-mester*
- d. *Kínai történet*

2. 2. Min maradtak fenn az első kínai írásos emlékek?

- a. **Bronzedényeken**
- b. **Papíron**
- c. **Csontokon**
- d. **Selymen**

3. Melyik császár ágyasa volt Yang Guifei?

- a. **Tang Xuanzong**
- b. **Han Wudi**
- c. **Ming Taizu**
- d. **Song Huizong**

4. Mi az a *qipao*?

- a. **Csípós fűszerfésülés**
- b. **Hagyományos kínai hangszer**
- c. **Zhejiangi teafajta**
- d. **Egyrészes női selyemruha**

5. Hol született Lu Xun, a híres kínai író?

- a. **Hangzhouban**
- b. **Shaoxingben**
- c. **Shanghaiában**
- d. **Wenzhouban**

6. Ki a Tiszta-föld iskola legfontosabb istensége?

- a. **Maitréja Buddha**
- b. **SákJamuni Buddha**
- c. **Szukhávatí**
- d. **Amitábha Buddha**

7. Mi nem szükséges a *Buddha átugorja a falat* nevű ételhez?

- a. **Sárgafejű teknős**
- b. **Fésűkagyló**
- c. **Cápauszony**
- d. **Abalone**

8. Kik alapították a Liao-dinasztiát?

- a. **Dzsürsücsik**
- b. **Kitajok**
- c. **Tangutok**
- d. **Mongolok**

9. Hány filmje készült el életében Bruce Leenek?

- a. **1**
- b. **4**
- c. **9**
- d. **12**

10. Mely város rendezte az előző, 2005-ös világhiállítását?

- a. **Aichi**
- b. **Hannover**
- c. **Milánó**
- d. **Vancouver**

A megfejtéseket e-mailen a media@konfuciuszintezet.hu, postán az ELTE Konfuciusz Intézet, 1088 Budapest, Múzeum krt. 4/F címre várjuk, 2010. augusztus 15-ig. A megfejtést beküldők között értékes könyvnyereményeket sorsolunk ki. Kérjük a beküldőket, hogy nevük és e-mail címük mellett postacímüket is adják meg, hogy a nyereményt postázni tudjuk. Az ELTE Konfuciusz Intézet a személyes adatokat bizalmasan kezeli, azokat harmadik félnek nem adja ki.

Előző számunk Konfuciusz-kvízének nyertesei: Horváth Nikolett (Kóny), Onodera Gabriella (Budapest), Pádár András (Salgótarján).

KÍNAI NYELVTANFOLYAMOK AZ ELTE KONFUCIUSZ INTÉZETBEN

Az ELTE Konfuciusz Intézet azzal a céllal alakult 2006 decemberében, hogy minden érdeklődő számára lehetőséget teremtsen a kínai nyelv megtanulására. A kínai a legtöbbek által anyanyelvként beszélt nyelv a világon, s a nyelvtanulók körében is egyre népszerűbb: becslések szerint 2010 végére világszerte már 100 millió külföldi fog kínaiul tanulni.

Ha kínaiul szeretne tanulni, válasszon minket,

- mert nálunk havonta indulnak ingyenes nyelvtanfolyamok is;
- mert az órákat kínai anyanyelvű vagy Kínában képzett magyar anyanyelvű tanárok tartják;
- mert a legmodernebb – nemzetközileg tesztelt és bevált – multimédiás tananyagokat használjuk;
- mert órabeosztásunk rugalmas, a diákok igényeihez alkalmazkodik;
- mert nálunk magánórákat is vehet;
- mert az ELTE Konfuciusz Intézetben tanulhat kínaiul a legkedvezőbb feltételek mellett;
- mert nálunk ingyenes nyelvtanfolyamok is indulnak;
- mert ez egy hosszú távra szóló befektetés;
- mert a kínai nyelv nem is olyan nehéz...

Intézetünk rendszeresen indít különböző szintű nyelvtanfolyamokat, nemcsak magánszemélyeknek, hanem cégeknek is.

Nyelvtanfolyamainkra a beiratkozás folyamatos.

Jelentkezés:

- személyesen: az ELTE Konfuciusz Intézetben (1088 Budapest, Múzeum krt. 4/F I. 16.)
- telefonon: a 06-1-411-65-97 számon (H-P: 10.00–13.00, 14.00–18.00)
- interneten: a www.konfuciuszintezet.hu honlapon.

